

NOΕΜΒΡΙΟΣ 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1. Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	σελ. 4
2. Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	σελ. 4
3. Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: η σημασία ένταξης πολιτικών ισότητας των φύλων στις Περιφέρειες και στους Δήμους.	σελ. 5

Β. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΡΑΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΟΡΑΜΑ: «ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΙΣΟΤΙΜΑ ΜΕΛΗ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ»	σελ. 8
---	--------

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	σελ. 9
--------------------	--------

<u>Στρατηγικός Στόχος 1</u> : Ένταξη της διάστασης του φύλου στις πολιτικές και εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Χάρτας για την ισότητα των φύλων στις τοπικές κοινωνίες	σελ. 9
---	--------

<u>Στρατηγικός Στόχος 2</u> : Συντονισμός πολιτικών και δράσεων, ανάπτυξη συνεργασιών με την κοινωνία των πολιτών και στήριξη της αλληλέγγυας οικονομίας (ΚΑΛΟ).	σελ. 10
--	---------

α) Συντονισμός	σελ. 10
----------------	---------

β) Ανάπτυξη συνεργασιών με την κοινωνία των πολιτών	σελ. 11
---	---------

γ) Προώθηση της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας	σελ. 11
---	---------

δ) Αναπτυξιακή προσέγγιση & Βιωσιμότητα	σελ. 12
---	---------

<u>Στρατηγικός Στόχος 3</u> : Στρατηγικές και μέτρα για την ενημέρωση- ευαισθητοποίηση των πολιτών, την καλλιέργεια συλλογικής συνείδησης και την αλλαγή νοοτροπίας αναφορικά με το φύλο.	σελ. 14
---	---------

<u>Στρατηγικός Στόχος 4</u> : Ενίσχυση, βελτίωση και επέκταση παροχών και υπηρεσιών	σελ. 14
---	---------

<u>Στρατηγικός Στόχος 5</u> : Ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων	σελ. 14
---	---------

Γ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	σελ. 15
--------------------------------------	---------

ΚΡΙΣΙΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	σελ. 17
----------------------------	---------

1. Κοινωνική συνοχή, φτώχεια	σελ. 17
2. Έμφυλη βία	σελ. 18
3. Αγορά Εργασίας, εναρμόνιση επαγγελματικής - οικογενειακής ζωής	σελ. 18
4. Εκπαίδευση, Κατάρτιση	σελ. 21
5. Υγεία	σελ. 22

6. Περιβάλλον και ποιότητα ζωής	σελ. 25
7. Συμμετοχή γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων	σελ. 26

ΟΤΑ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	σελ. 27
---	---------

Δ. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΜΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Άξονες προτεραιότητας	σελ. 28
------------------------------	---------

<u>Άξονας 1:</u> Κοινωνική συνοχή, φτώχεια, μετανάστευση και πολλαπλές διακρίσεις.	σελ. 28
--	---------

Μέτρο 1: Καταπολέμηση πολλαπλών διακρίσεων, φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού λαμβάνοντας υπόψη την οπτική του φύλου.	σελ. 28
---	---------

Μέτρο 2: Βελτίωση της ποιότητας ζωής στην πόλη	σελ. 29
--	---------

- Μετακίνηση	σελ. 29
--------------	---------

- Περιβάλλον & Χωροταξικός σχεδιασμός	σελ. 30
---------------------------------------	---------

<u>Άξονας 2:</u> Έμφυλη Βία	σελ. 31
-----------------------------	---------

Μέτρο 1: Πρόληψη και Αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών	σελ. 31
--	---------

<u>Άξονας 3:</u> Αγορά Εργασίας, εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής	σελ. 31
---	---------

Μέτρο 1: Ενίσχυση του ρόλου της γυναίκας στις τοπικές οικονομίες	σελ. 32
--	---------

Μέτρο 2: Ισότητα στην εργασία	σελ. 33
-------------------------------	---------

<u>Άξονας 4:</u> Εκπαίδευση, Κατάρτιση, Στερεότυπα, Πολιτισμός, Αθλητισμός	σελ. 34
--	---------

Μέτρο 1: Εκπαίδευση, κατάρτιση και Δια βίου μάθηση	σελ. 34
--	---------

Μέτρο 2: Πολιτισμός, Αθλητισμός	σελ. 35
---------------------------------	---------

Μέτρο 3: Δράσεις ενημέρωσης & ευαισθητοποίησης για θέματα ισότητας των φύλων	σελ. 36
--	---------

<u>Άξονας 5:</u> Υγεία	σελ. 36
------------------------	---------

Μέτρο 1: Δράσεις ενημέρωσης & πρόληψης σε θέματα υγείας	σελ. 36
---	---------

<u>Άξονας 6:</u> Ίση συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων & Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της ΠΕΑΑ	σελ. 37
--	---------

Μέτρο 1: Συμμετοχή των γυναικών στη δημόσια ζωή	σελ. 37
---	---------

Μέτρο 2: Ένταξη της οπτικής του φύλου στις πολιτικές και στη λειτουργία της ΠΕΑΑ και των Δήμων της ΠΕΑΑ	σελ. 38
---	---------

Ε. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

ΣΤ. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τι περιλαμβάνει το κείμενο εργασίας για τη χωρική εξειδίκευση της ισότητας των φύλων στην Ανατολική Αττική

Περιλαμβάνει έξι ενότητες:

- A. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει μια συνοπτική περιγραφή της πολιτικής για την ισότητα των φύλων σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο στη βάση στρατηγικών σχεδίων και κειμένων αλλά και θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων.
- B. Στη δεύτερη ενότητα καθορίζεται το όραμα της Περιφερειακής Ενότητας Ανατολικής Αττικής αναφορικά με εφαρμογή πολιτικών ισότητας και παρουσιάζονται οι στρατηγικοί στόχοι.
- Γ. Η τρίτη ενότητα περιλαμβάνει στοιχεία και δεδομένα για την υφιστάμενη κατάσταση στην Ανατολική Αττική και επικεντρώνεται σε κρίσιμα κοινωνικά ζητήματα όπως: κοινωνική συνοχή και φτώχεια, έμφυλη βία, εργασία, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση, υγεία, περιβάλλον και ποιότητα ζωής, συμμετοχή γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων.
- Δ. Η τέταρτη ενότητα αφορά την πρόταση θεματικών αξόνων παρέμβασης και ενδεικτικές δράσεις για την Ανατολική Αττική.
- Ε. Η πέμπτη ενότητα περιλαμβάνει τον προγραμματισμό δράσεων και τον οικονομικό προγραμματισμό *(μετά τη σύνταξη του τελικού σχεδίου)*.
- ΣΤ. Η έκτη ενότητα αναφέρεται στην παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων *(μετά τη σύνταξη του τελικού σχεδίου)*.

Σύστημα Ένταξης της Ισότητας των Φύλων (ΣΕΙΦ) στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής (ΠΕΑΑ).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - Πλαίσιο πολιτικής

1. Η ισότητα των φύλων σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η ΕΕ, αναγνωρίζοντας ως θεμελιώδη αξία της την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών και την προώθηση αυτής ως κύρια δραστηριότητα και μοχλό οικονομικής ανάπτυξης, αναπτύσσει σχετικά στρατηγικά σχέδια με καθορισμό προτεραιοτήτων και βασικών δράσεων.

Την περίοδο 2016-2019, η στρατηγική δέσμευση της ΕΕ για την ισότητα των φύλων δίδει προτεραιότητα σε πέντε θεματικούς τομείς για ανάληψη δράσης:

- Ισότιμη οικονομική ανεξαρτησία για γυναίκες και άνδρες,
- Ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας,
- Ισότητα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων,
- Αξιοπρέπεια, ακεραιότητα και τερματισμός της βίας λόγω φύλου, και
- Προώθηση της ισότητας των φύλων εκτός των συνόρων της ΕΕ.

Η στρατηγική δέσμευση της ΕΕ για την περίοδο 2016-2019, αποτελεί για ανάληψη σχετικών δράσεων σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων του περιφερειακού και του τοπικού, λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις των τελευταίων ετών και την αξιολόγηση των προηγούμενων στρατηγικών και δράσεων.

Η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης για το 2015 σε ευρωπαϊκό επίπεδο τονίζει την δυσβάστακτη ανεργία και για τις γυναίκες και την αύξηση των οικογενειών που εξαρτώνται από την εργασία των γυναικών, βελτίωση στη διείσδυση των γυναικών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε πολλούς τομείς της ζωής (πχ. συμμετοχή στα ΔΣ εισηγμένων εταιρειών) με ανάλογη εξέλιξη (αν και με βραδύτερο ρυθμό) στα ποσοστά συμμετοχής γυναικών στα κοινοβούλια και τις κυβερνήσεις, επιμονή στερεοτύπων και ανισοτήτων με βάση το φύλο και μεταξύ της νέας γενιάς (πχ. προτίμηση αντικειμένου σπουδών στη βάση παραδοσιακών γυναικείων ρόλων) νέες μορφές ανισοτήτων στην απασχόληση, μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, η ευρύτατη διάδοση της βίας λόγω φύλου παντού και ανεξαρτήτως κοινωνικού υποβάθρου, καθώς και την ιδιαίτερη επιβάρυνση των γυναικών από την παροχή μη αμειβόμενης εργασίας που αποτελεί φραγμό για την οικονομική και πολιτική χειραφέτησή τους.

2. Η ισότητα των φύλων σε εθνικό επίπεδο

Στη χώρα μας, η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων σαν αρμόδιος φορέας για την άσκηση πολιτικών ισότητας, εργάζεται για την εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ γυναικών και ανδρών. Η ΓΓΙΦ την περίοδο 2010-2013 συνέταξε το Εθνικό Πρόγραμμα για την Ισότητα των Φύλων και εφάρμοσε πολιτικές ισότητας σε ολόκληρη τη χώρα. Για την περίοδο 2016-2020, η ΓΓΙΦ στοχεύει να

το επικαιροποιήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες και συνθήκες που προέκυψαν την περίοδο της οικονομικής κρίσης και διαμορφώνουν το πεδίο της ισότητας των φύλων.

Οι στρατηγικοί στόχοι που τέθηκαν για τη νέα περίοδο είναι:

- η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, με έμφαση στις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού και τις γυναίκες μετανάστριες και πρόσφυγες,
- η πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών στην οικογένεια, την εργασία και την κοινωνία,
- η στήριξη της απασχόλησης των γυναικών και η άρση των συνεπειών της μείωσης της ανδρικής απασχόλησης (αναφορικά με τη σχέση των δύο φύλων),
- η άρση των στερεοτύπων μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού.

Οι άξονες προτεραιότητας του ΕΣΔΙΦ ακολουθούν τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τα Κράτη μέλη, με προσαρμογή στις ιδιαίτερες συνθήκες της Ελλάδας και αφορούν τα εξής πεδία πολιτικής:

1. Κοινωνική συνοχή, φτώχεια, μετανάστευση και πολλαπλές διακρίσεις
2. Έμφυλη βία
3. Αγορά εργασίας και εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
4. Εκπαίδευση, κατάρτιση, πολιτισμός, αθλητισμός και μέσα μαζικής ενημέρωσης
5. Υγεία
6. Κέντρα λήψης αποφάσεων

3. Η ισότητα των φύλων σε τοπικό επίπεδο

Σύμφωνα με το ν.3852/2010 (άρθρο 186), σε κάθε Περιφέρεια συγκροτείται και λειτουργεί Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων. Η Επιτροπή αυτή απαρτίζεται από τον Περιφερειάρχη ως Πρόεδρο και με μέλη έναν Περιφερειακό Σύμβουλο και από έναν εκπρόσωπο των Δήμων της Περιφέρειας, αντιπροσωπευτικής γυναικείας οργάνωσης της Περιφέρειας και της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής αναφέρονται στη μέριμνα και την υποστήριξη της ένταξης της ισότητας των φύλων στην αναπτυξιακή πολιτική της Περιφέρειας, την διατύπωση προτάσεων και εισηγήσεων στα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής, την εισήγηση προς το περιφερειακό συμβούλιο για ένταξη έργων στις ΣΑΕΠ που προωθούν σχετικές δράσεις και δράσεις ενημέρωσης και πληροφόρησης των πολιτών, καθώς και η συνεργασία με τις δομές της ΓΓΙΦ και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Επίσης, προβλέπεται στους Οργανισμούς των Περιφερειών υπό την Διεύθυνση Ανάπτυξης, η συγκέντρωση, ανάλυση και επεξεργασία των αναγκαίων στοιχείων για τα θέματα ισότητας των φύλων, η κατάρτιση σε συνεργασία με την ΓΓΙΦ ετήσιου προγράμματος δράσης και η παρακολούθηση της εφαρμογής του, καθώς και η πληροφόρηση για τις πολιτικές ισότητας και τη

σχετική νομοθεσία ως αρμοδιότητα των Τμημάτων Θεμάτων Παιδείας και Εργασίας των Περιφερειακών Ενοτήτων.

Ειδικότερα, στην **Περιφέρεια Αττικής** έχει οριστεί Εντεταλμένη Περιφερειακή Σύμβουλος για θέματα Ισότητας των Φύλων και λειτουργεί η αντίστοιχη Επιτροπή για Θέματα Ισότητας των. Η Περιφέρεια, στο πλαίσιο μιας συνολικής προσέγγισης και στρατηγικής των θεμάτων ισότητας των φύλων αλλά και της αναγκαίας χωρικής εξειδίκευσης, ξεκίνησε μια **διαδικασία διαβουλεύσεων ανά Περιφερειακή Ενότητα με σκοπό την κατάρτιση και υλοποίηση τοπικών σχεδίων δράσης για την προώθηση της ισότητας των φύλων**.

Στο πλαίσιο διευκόλυνσης της διαβούλευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής, συντάχθηκε το παρόν κείμενο εργασίας έτσι ώστε να υπάρξει ένας δομημένος διάλογος με τους συμμετέχοντες στη διαβούλευση και να διευκολυνθεί η οριστική κατάρτιση του σχεδίου δράσης για την Ανατολική Αττική.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ *(κείμενο από τον οδηγό του ΣΕΙΦ)¹*

Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, ως βαθμίδες διακυβέρνησης που βρίσκονται εγγύτερα στους/στις πολίτες/ισσες, αποτελούν το καταλληλότερο πεδίο για την καταπολέμηση της αναπαραγωγής έμφυλων ανισοτήτων και διακρίσεων. Μέσα από μια σωστά σχεδιασμένη δέσμη ενεργειών μπορούν να συμβάλλουν στην προώθηση μιας πραγματικά ισόνομης και ισότιμης συμμετοχής όλων των πολιτών στην ανάπτυξη και την πρόοδο της κοινωνίας. Μπορούν, επίσης, αξιοποιώντας τις αρμοδιότητές τους και σε συνεργασία με ολόκληρο το φάσμα των τοπικών φορέων, αλλά και σε συντονισμό με την εθνική-κεντρική διακυβέρνηση, να αναλάβουν συγκεκριμένες δράσεις υπέρ της ισότητας των φύλων και της ένταξης της διάστασης του φύλου σε όλες τις περιφερειακές και τοπικές δημόσιες πολιτικές.

Επιπλέον, γίνεται όλο και περισσότερο αποδεκτό ότι το κύριο βάρος της οικονομικής ανασυγκρότησης της χώρας θα ξεκινήσει από τις Περιφέρειες και τους Δήμους, και για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο ιδιαίτερα για τις Περιφέρειες να αποτελέσουν:

- α) σημείο αναφοράς οικονομικής και κοινωνικής προόδου,
- β) πολιτικό ενδιάμεσο μεταξύ κεντρικής διοίκησης και Α' Βαθμού Αυτοδιοίκησης, αλλά και
- γ) φορέα διάχυσης των περιφερειακών και τοπικών πολιτικών τόσο προς την Κεντρική Κυβέρνηση όσο και στον Α' Βαθμό Αυτοδιοίκησης.

¹ ΟΔΗΓΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ (ΣΕΙΦ) ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ, από του έργο «Δημιουργία Μεθοδολογιών και Εργαλείων Ένταξης Παρακολούθησης και Ελέγχου της Διάστασης της Ισότητας των Φύλων σε όλες τις Δημόσιες Πολιτικές», Υπουργείο Εσωτερικών, ΓΓΠΦ, 2011.

Έτσι, οι Περιφέρειες αναδεικνύονται ουσιαστικά ως κομβικά πεδία πολιτικής παρέμβασης και εξειδίκευσης πολιτικών όσον αφορά στην ουσιαστική ισότητα των φύλων με διττό στόχο: οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, αλλά και πολιτισμική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Στο πλαίσιο αυτό, η έννοια της ουσιαστικής ισότητας των φύλων γίνεται όχι απλά αντιληπτή αλλά κατανοείται βαθύτερα και έτσι αναδεικνύεται σε προνομιακό χώρο άσκησης δημόσιας πολιτικής καθώς αποτελεί την «εγγύτερη μορφή εξουσίας στον πολίτη» και άρα πιο προσβάσιμη σε ομάδες της τοπικής κοινωνίας.

Παράλληλα, η αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων της Τοπικής αυτοδιοίκησης σε σχέση με τα εθνικά κέντρα, όπως επισημαίνεται σε σχετικές έρευνες και μελέτες, δεν σημαίνει ότι η ιεράρχηση των φύλων δεν αποκτά μεγάλη θεσμοθετημένη δύναμη και στα τοπικά επίπεδα εξουσίας. Το γεγονός της συμμετοχής και της εκπροσώπησης των φύλων στην τοπική αυτοδιοίκηση, σε συνδυασμό με τον άλλο της στόχο, της παροχής αποτελεσματικών και στοχευόμενων υπηρεσιών στις συγκεκριμένες ανάγκες και συνθήκες ανδρών, γυναικών, αγοριών και κοριτσιών στις τοπικές κοινωνίες και τη διαπίστωση ότι, η λειτουργία αποκεντρωμένων θεσμών από μόνη της δεν ενεργοποιεί αυτόματα τις περιθωριοποιημένες πολιτικά ομάδες ούτε είναι αρκετή για να ενθαρρύνει τη συμμετοχή τους στα τοπικά κέντρα λήψης αποφάσεων, μας οδηγούν στην επανεξέταση των διαδικασιών διακυβέρνησης στο τοπικό επίπεδο και στην αναγκαιότητα ένταξης της διάστασης του φύλου στις παραπάνω διαδικασίες. Η ένταξη αυτή μπορεί να οδηγήσει **στον εμπλουτισμό της έννοιας «από τη βάση συμμετοχή» αλλά και στη δημιουργία συμμετοχικών θεσμών στο τοπικό επίπεδο** όχι μόνο για τις γυναίκες αλλά και για τις περισσότερες ομάδες που απαρτίζουν τις τοπικές κοινότητες. Μπορεί, επίσης, να συμβάλλει **στη σταδιακή εξάλειψη των έμφυλων ανισοτήτων μέσω της διαχείρισης τοπικών πόρων και υποδομών, καθώς και παρεχόμενων υπηρεσιών.**

Τέλος, δίνει την ευκαιρία στην ίδια την **οργάνωση της Περιφέρειας**, στην οργάνωση της εργασίας, στη διαμόρφωση εργασιακών σχέσεων, στον σχεδιασμό της μισθολογικής πολιτικής, στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και στην επαγγελματική εξέλιξη των εργαζομένων. Γιατί όπως αναφέρεται από ομάδα ειδικών του Συμβουλίου της Ευρώπης, κάθε απόφαση που λαμβάνεται είναι πιθανό να έχει διαφορετικές επιπτώσεις στους εκπροσώπους του κάθε φύλου και άρα η ολοκληρωμένη προσέγγιση, προϋποθέτει ότι οι γυναίκες συμμετέχουν σε όλα τα επίπεδα και τους τομείς καθώς και στη χάραξη και διαμόρφωση των πολιτικών σχεδιασμών.

[Η «Ολοκληρωμένη προσέγγιση» αναφέρεται στην (επαν)οργάνωση, στη βελτίωση, στην ανάπτυξη και στην αξιολόγηση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, έτσι ώστε μια προοπτική ισότητας των φύλων να ενσωματώνεται σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα, από τους παράγοντες εκείνους οι οποίοι σε ένα γενικότερο πλαίσιο δράσης συμμετέχουν ενεργά στη χάραξη και τη διαμόρφωση των σχεδιασμών»].

Β. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΡΑΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ

Σύμφωνα με τον 9^ο θεματικό στόχο του ΠΕΠ: *Η εφαρμογή της αρχής της ισότητας των φύλων και της μη διάκρισης αποτελεί οριζόντια πολιτική της Περιφερειακής Αναπτυξιακής Στρατηγικής.*

ΟΡΑΜΑ

«Μια κοινωνία με ισότιμα μέλη χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις»

Η Περιφέρεια Αττικής δεσμεύεται να εφαρμόσει στην πράξη την ουσιαστική Ισότητα των Φύλων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων και ρόλων που της αναλογούν (πολιτικός ρόλος, αρμόδια για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής, εργοδότης, πάροχος υπηρεσιών).

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ισότητας των Φύλων **αποτελεί μέρος μιας μακροχρόνιας διαδικασίας** και προκειμένου να είναι ολοκληρωμένο, αποτελεσματικό και αξιόπιστο, θέτει τις ακόλουθες βασικές παραμέτρους:

1. παραδοχή ότι το φύλο είναι ένας από τους βασικότερους οργανωτικούς παράγοντες στην κοινωνία που επηρεάζει τη ζωή κάθε ανθρώπου από τη στιγμή της γέννησής του/της,
2. αναγνώριση ότι υπάρχουν διαφοροποιημένες ανάγκες, εμπειρίες και προτεραιότητες των γυναικών και των ανδρών που θα πρέπει να εντοπίζονται και να ενσωματώνονται σε κάθε νέο σχεδιασμό,
3. εγγύηση ότι οι πρωτοβουλίες δεν καλύπτει μόνο τις διαφορές φύλου, αλλά επιδιώκει τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων,
4. ανάληψη συντονισμένης δράσης με τη συνεργασία και σύμπραξη γυναικών και ανδρών, με θετικά οφέλη και για τα δύο φύλα,
5. απαίτηση για αποφασιστική πολιτική δράση με ξεκάθαρους στόχους και δεσμεύσεις,
6. στόχευση στην εξάλειψη της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής και στην ενίσχυση της ιδιότητας του πολίτη,
7. ανάδειξη καινοτομίας ως βασική συνιστώσα, τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και ως προς τον τρόπο υλοποίησης του Περιφερειακού Προγράμματος,
8. αξιοποίηση ευκαιριών και δυνατοτήτων που παρέχονται από το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της Περιφέρειας,
9. διαπίστωση αδυναμιών, κινδύνων και περιορισμών που χαρακτηρίζουν την Περιφέρεια, ως χωρική ενότητα και ως Διοικητικό Οργανισμό, θέτοντας ρεαλιστικούς στόχους αναφορικά με το εύρος των δράσεων και τον οικονομικό / χρονικό προγραμματισμό.

Η Περιφέρεια στοχεύει στην προώθηση ενός καινοτόμου μοντέλου περιφερειακής πολιτικής με επίκεντρο την αειφορική αναπτυξιακή στρατηγική και βασικές αρχές εκείνες της καθολικής πρόσβασης, των ίσων ευκαιριών, της μη διάκρισης, της δημοκρατίας, της συμμετοχικότητας και της ισότητας των φύλων. Η πολιτική της ισότητας των φύλων λαμβάνει υπόψη και συμβαδίζει με το

συνολικό στρατηγικό προσανατολισμό για την περιοχή, επιτυγχάνοντας πολλαπλασιαστικά οφέλη και μόνιμα αποτελέσματα προς όλες τις κατευθύνσεις.

Η στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής έχει επίκεντρο τις έξι θεμελιώδεις βασικές αρχές στις οποίες βασίζεται η Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές κοινωνίες:

1. Η Ισότητα των Φύλων συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα.
2. Για τη διασφάλιση της Ισότητας των Φύλων, πρέπει να αντιμετωπίζεται το φαινόμενο των **πολλαπλών διακρίσεων** και αποκλεισμών.
3. Η ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για μία δημοκρατική κοινωνία.
4. Η εξάλειψη των **έμφυλων στερεοτύπων** είναι αποφασιστικής σημασίας για την επίτευξη της Ισότητας των Φύλων.
5. Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις δραστηριότητες της τοπικής και περιφερειακής διακυβέρνησης είναι απαραίτητη για την προώθηση της ισότητας των φύλων.
6. Κατάλληλα υποστηριζόμενα σχέδια και προγράμματα δράσεων αποτελούν απαραίτητα εργαλεία για την προώθηση της Ισότητας των Φύλων.

Το όραμα που διατυπώνεται είναι απολύτως συμβατό με τη γενική στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής, όπως αυτή διατυπώνεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την περίοδο 2014-2020 με κύριους πυλώνες την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, την έρευνα και καινοτομία, την εξωστρέφεια, την ποιότητα ζωής των κατοίκων και την πράσινη ανάπτυξη.

Τέλος, η Περιφέρεια προσδιορίζει και το όραμά της ως μονάδα διοίκησης, θέτοντας ως βασική προτεραιότητα την εμπέδωση της πολιτοκεντρικής και αναπτυξιακής λειτουργίας της και την απαίτηση παροχής υψηλού επιπέδου εξυπηρέτησης και διευκόλυνσης στους πολίτες και την επιχειρηματική κοινότητα.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: Ένταξη της διάστασης του φύλου στις πολιτικές και εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Χάρτας για την ισότητα των φύλων στις τοπικές κοινωνίες

Ο ορισμός του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ένταξη της διάστασης του φύλου προσδιορίζει όλους/ες τους/τις υπεύθυνους/ες για την εν λόγω διαδικασία:

«Η ένταξη της διάστασης του φύλου αποτελεί την (ανα)διοργάνωση, τη βελτίωση, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση των πολιτικών διαδικασιών, ώστε η προοπτική της ισότητας των φύλων να ενσωματωθεί σε όλες τις πολιτικές, σε όλα τα επίπεδα και στάδια, από τους δρώντες στην εφαρμογή πολιτικών».

Η διαδικασία της ένταξης της διάστασης του φύλου καλύπτει:

α) το σχεδιασμό πολιτικών, β) τη λήψη αποφάσεων, γ) την πρόσβαση σε πόρους, δ) τις διαδικασίες και πρακτικές, ε) τη μεθοδολογία, στ) την υλοποίηση, και ζ) την παρακολούθηση και αξιολόγηση.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας και των Δήμων αποτελεί εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού και κοινωνικού τους ρόλου, καθώς αποτελεί **πρόγραμμα αναπτυξιακών υποδομών και τοπικών επενδύσεων**, αλλά και πρόγραμμα για τη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών. Είναι πρόγραμμα, πολυτομεακού χαρακτήρα, με εύρος θεματικών αντικειμένων αντίστοιχου του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν την καθημερινή λειτουργία της Περιφέρειας και των Δήμων. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων τους και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων.

Δεδομένης της αναπτυξιακής διάστασης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, η Περιφέρεια Αττικής και οι Δήμοι της Αττικής είναι απαραίτητο να εντάξουν τη διάσταση του φύλου σε κάθε αντίστοιχη δράση του επιχειρησιακού.

Στις **προτεραιότητες** του Προγράμματος αντανakλάται η βούληση και το όραμα του Περιφερειακού ή Δημοτικού Συμβουλίου ώστε να καταγράφεται σαφώς η επιδίωξη για ίσες ευκαιρίες και η ισότητα για όλες και όλους.

ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΧΑΡΤΑΣ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ

Η εκπόνηση και η εφαρμογή της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες» περιλαμβάνει τις ακόλουθες δεσμεύσεις για τους Δήμους:

- Κάθε Δήμος θα καταρτίζει και θα υιοθετεί το δικό του Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων και στη συνέχεια θα το εφαρμόζει.
- Το Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων θα ορίζει τους στόχους και τις προτεραιότητες του Δήμου, τα μέτρα που σκοπεύει να λάβει και τους πόρους που θα διαθέσει, για την υλοποίηση της Χάρτας και των δεσμεύσεών της. Στο Σχέδιο Δράσης πρέπει να ορίζονται προθεσμίες για την εφαρμογή του.
- Κάθε Δήμος, πριν υιοθετήσει ένα Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων, δεσμεύεται ότι θα προβεί σε ευρείες διαβουλεύσεις με τους τοπικούς κοινωνικούς φορείς αξιοποιώντας τις θεσμικές δυνατότητες (Δημοτική Επιτροπή Ισότητας, Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης, Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών κ.λπ.) και ενεργοποιώντας άλλα υφιστάμενα σχήματα συνεργασίας (Τοπικές Πρωτοβουλίες και Σχέδια Δράσης και για την αντιμετώπιση κοινωνικού αποκλεισμού, προώθησης της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας κ.λπ.). Επιπλέον, θα δημοσιοποιεί ευρέως το Σχέδιο Δράσης μόλις το υιοθετήσει και θα παρουσιάζει σε τακτική βάση, αναφορές για την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην εφαρμογή του.
- Κάθε Δήμος θα επεξεργάζεται και θα αναθεωρεί το Σχέδιο Δράσης την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων, όπως επιβάλλουν οι συνθήκες, και θα καταρτίζει περαιτέρω Σχέδιο Δράσης για κάθε επόμενη περίοδο.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: Συντονισμός πολιτικών και δράσεων, ανάπτυξη συνεργασιών με την κοινωνία των πολιτών και στήριξη της κοινωνικής αλληλεγγύης οικονομίας (ΚΑΛΟ).

α) Συντονισμός

Το πρώτο επίπεδο του συντονισμού θα είναι «Κεντρικό», όπου η Περιφέρεια Αττικής θα αναπτύξει ένα σταθερό δίαυλο συνεργασίας με τη ΓΓΙΦ και τους αρμόδιους φορείς.

Στο δεύτερο επίπεδο επικοινωνιακού συντονισμού στόχος είναι το «Τοπικό» (βλέπε: *φόρουμ καινοτομίας*), δηλαδή η παρατήρηση και η ενίσχυση των πρωτοβουλιών που θα αναπτυχθούν πιλοτικά στην ΠΕΑΑ.¹

β) Ανάπτυξη συνεργασιών με την κοινωνία των πολιτών

Η ένταξη της διάστασης του φύλου απαιτεί πολύπλευρη συμμετοχή φορέων και υπηρεσιών στις διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων της Κοινωνίας των Πολιτών, των Κοινωνικών Εταίρων και των εμπειρογνομόνων σε θέματα ισότητας των φύλων.

- Συνεργασία με τους Δήμους της ΠΕΑΑ και με κοινωνικούς φορείς της περιοχής σε θέματα επιχειρησιακού σχεδιασμού Ισότητας των Φύλων ώστε να συντονιστούν οι δράσεις και να προωθηθούν συνεργασίες (*ένας από τους στόχους του φόρουμ*).
- Ενθάρρυνση των αρμόδιων κοινωνικών φορέων της περιοχής για συμμετοχή στις δράσεις (προώθηση συλλογικής συνείδησης) με στόχο την καλύτερη επικοινωνία, την ανάπτυξη στενότερων επαφών και εν τέλει τη δημιουργία αισθήματος «μίας κοινότητας» στον πληθυσμό της περιοχής.
- Συνεργασία με πανεπιστημιακά τμήματα, ερευνητικούς οργανισμούς.

Οι παρεμβάσεις της περιφερειακής στρατηγικής συνδέονται με την ενδυνάμωση & αξιοποίηση των «εταιρικών σχέσεων» για την προώθηση παρεμβάσεων ενεργητικής ένταξης «συλλογικού χαρακτήρα».²

γ) Προώθηση της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας

Σύμφωνα με τον 9^ο θεματικό στόχο του ΠΕΠ: προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της οικονομίας της αλληλεγγύης, προκειμένου να στηριχθεί ενεργά η πρόσβαση στην απασχόληση

Στόχος, η στήριξη γυναικείων ΚΟΙΝΣΕΠ, αλλά και ΚΟΙΝΣΕΠ που θα βοηθήσουν στην υλοποίηση του προγράμματος.

Λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της κοινωνικής οικονομίας που ενδεικτικά προβλέπουν:

- τη συμμετοχική και συλλογική δράση των πολιτών, η σχέση των οποίων βασίζεται στην ισότητα,
- τη δράση σε μια καθορισμένη γεωγραφική περιοχή,
- τη δράση για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου κοινωνικού σκοπού και την ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών, παρά την επίτευξη κέρδους,

¹ Επιπρόσθετα, στο επίπεδο αυτό, η Περιφέρεια διαπιστώνεται ως σημαντικός επιταχυντής στη διασύνδεση και των υπολοίπων Δήμων με το ζήτημα της Ισότητας, της υπογραφής της Χάρτας αλλά και της παρακολούθησης των δράσεων για την Ισότητα. (Ηλεκτρονικό δίκτυο τοπικών ομάδων- κοινωνική δικτύωση).

² Ένας τρόπος για να ξεπεραστούν τα εμπόδια στη συμμετοχή είναι η οργάνωση τοπικών συναντήσεων και ανάπτυξη συνεργασιών και σχέσεων μεταξύ των διαφορετικών φορέων. Οι συναντήσεις/εκδηλώσεις για πολλά άτομα αποτελούν το αρχικό βήμα μεταξύ της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής για να μάθουν τι συμβαίνει στην κοινότητα, να βοηθήσουν και να βοηθηθούν, να συμβάλλουν σε καμπάνιες κ.ο.κ. Οι δικτύώσεις αυτές μπορούν να οδηγήσουν στην οικοδόμηση τοπικών σχημάτων συνεργασίας στα οποία μπορούν να συμμετάσχουν άτομα με γνώσεις στην οπτική του φύλου, ΜΚΟ κ.ά., που μπορούν να συμβάλλουν στην εξειδίκευση των τοπικών πολιτικών και την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων. Αυτός θα είναι και ο στόχος του φόρουμ καινοτομίας και πειραματισμού.

- την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας σε τομείς της οικονομίας που εκλείπει άλλη επιχειρηματική δράση εξαιτίας μικρής ή ανύπαρκτης κερδοφορίας,
- τη συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στη διεύρυνση των οικονομικών δραστηριοτήτων,
- τη συμβολή στην αξιοποίηση και αύξηση του κοινωνικού κεφαλαίου,
- τη στήριξη των τοπικών κοινοτήτων και την προώθηση των συνεργασιών και της αμοιβαιότητας,
- την ανάπτυξη της καινοτομίας (ιδιαίτερα στην αντιμετώπιση κοινωνικών αναγκών που υπάρχουν ή προκύπτουν) και των δεξιοτήτων των πολιτών και κυρίως των νέων,
- τη συμβολή στην επίτευξη οικονομικών κλίμακας και την αποτροπή δημιουργίας μονοπωλίων,
- τη συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στην καλλιέργεια συλλογικής συνείδησης, στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των πολιτών και την οργάνωση συλλογικών δράσεων.

Στόχος, η **ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας με την οπτική του φύλου** (βασιζόμενοι στο γεγονός ότι οι αρχές της κοινωνικής οικονομίας συμβαδίζουν με τις αρχές της ισότητας των φύλων και ότι η σύνδεση των δύο μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα σε διάφορους τομείς της κοινωνίας σε τοπικό - περιφερειακό επίπεδο).

δ) Αναπτυξιακή προσέγγιση & Βιωσιμότητα

Η αναγκαιότητα για την προώθηση της ισότητας των φύλων επιβεβαιώνεται και στην αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ερχόμενη δεκαετία (EUROPE 2020). Πιο συγκεκριμένα, η Ένωση έθεσε πέντε (5) φιλόδοξους στόχους προς επίτευξη μέχρι το 2020 για:

- α) την απασχόληση,
- β) την καινοτομία,
- γ) την εκπαίδευση,
- δ) την κοινωνική ένταξη, και
- ε) το κλίμα και την ενέργεια.

Η Ευρώπη 2020 προτάσσει τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες:

- **Έξυπνη ανάπτυξη:** ανάπτυξη μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση και την καινοτομία.
- **Διατηρήσιμη ανάπτυξη:** προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.
- **Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς:** μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή. Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημαίνει αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στην Ευρώπη – περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, ιδίως για τις γυναίκες, τους/τις νέους/ες και τους/τις εργαζομένους/ες μεγαλύτερης ηλικίας, βοήθεια στα άτομα όλων των ηλικιών να προετοιμαστούν και να μπορέσουν να διαχειριστούν τις αλλαγές, μέσω επενδύσεων σε δεξιότητες και επαγγελματική κατάρτιση, εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, διασφάλιση ότι το σύνολο των κοινωνικών υποκειμένων και των εδαφικών ενότητων της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αποκομίσει τα οφέλη της ανάπτυξης.

Στόχος είναι οι δράσεις να έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα και να καταστούν βιώσιμες. Για το λόγο αυτό είναι σκόπιμο:

→ **να προωθηθεί από τους ΟΤΑ η σύναψη κοινωνικά υπεύθυνων συμβάσεων (Δημόσιες Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς)³**

Ενθάρρυνση των ΟΤΑ για την προώθηση κοινωνικά υπεύθυνων συμβάσεων (*ένταξη της οπτικής του φύλου*). Καθιέρωση κοινωνικών πτυχών στις συμβάσεις με στόχο τη βιωσιμότητα των δράσεων και την βελτιστοποίηση των υπηρεσιών⁴. Συνεργασία με φορείς της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας.

→ **να ακολουθηθούν όπου είναι δυνατό οι Αναπτυξιακές Προτεραιότητες και η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας⁵**

- ✓ Δημιουργία θέσεων εργασίας,
- ✓ Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της καινοτόμου επιχειρηματικότητας και της έξυπνης αξιοποίησης των ΤΠΕ.
- ✓ Βελτίωση της ελκυστικότητας της Αττικής σαν τόπου κατοικίας και προσέλκυσης επενδύσεων.
- ✓ Διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής
- ✓ Δημιουργία Clusters στο χώρο του πολιτισμού και της δημιουργικής οικονομίας (νέα τεχνολογία και επιχειρηματικότητα στη Δημιουργική Οικονομία).
- ✓ ΤΠΕ και ευρυζωνικά Δίκτυα

→ **να αξιοποιηθούν τοπικά συλλογικά περιουσιακά στοιχεία για τη βιωσιμότητα του προγράμματος** πέρα από την περίοδο χρηματοδότησης και τη δημιουργία συστάδων προώθησης της ισότητας σε τοπικό επίπεδο.

³ Ως «Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις» νοούνται οι πράξεις σύναψης συμβάσεων που λαμβάνουν υπόψη μία ή περισσότερες κοινωνικές πτυχές όπως: ευκαιρίες απασχόλησης, αξιοπρεπής εργασία, συμμόρφωση με κοινωνικά και εργασιακά δικαιώματα, κοινωνική ένταξη, ίσες ευκαιρίες, σχεδιασμός της προσβασιμότητας για όλους/ες, συνεκτίμηση των κριτηρίων αειφορίας, περιλαμβανομένων της ευρύτερης εκούσιας συμμόρφωσης με την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ), ενώ παράλληλα τηρούνται οι αρχές που εμπεριέχονται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στις Οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις. Η νομική βάση για τις δημόσιες συμβάσεις παρέχεται από τις Οδηγίες 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ, οι οποίες προσφέρουν το πλαίσιο για τη **συνεκτίμηση των κοινωνικών πτυχών**, υπό τον όρο ότι συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης και εφόσον τηρούνται οι αρχές της καλύτερης σχέσης ποιότητας/τιμής και της ίσης πρόσβασης για όλους τους προμηθευτές. Οι Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις μπορούν να είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών πτυχών.

⁴ π.χ., η εφαρμογή στρατηγικών κινήτρων ή κουπονιών στη σύναψη συμβάσεων δημιουργεί προϋποθέσεις για νέους τύπους υπηρεσιών, ευνοεί την καινοτομία και αντλεί πόρους από τον ιδιωτικό τομέα

⁵ Σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, η ΠΕΑΑ επηρεάζεται σημαντικά από τις δραστηριότητες του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών και αποτελεί υποδοχέα νέων οικονομικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα στις θεσμοθετημένες περιοχές παραγωγικών δραστηριοτήτων δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα με έμφαση σε καινοτομικές μορφές ανάπτυξης στους αναπτυξιακούς υποδοχείς Κορωπίου, Παιανίας και Σπάτων. Ωστόσο, εξακολουθεί να αποτελεί ένα σημαντικό φυσικό και αγροτικό τοπίο της Περιφέρειας που χαρακτηρίζεται για τη βιοποικιλότητα και τις παραδοσιακές του καλλιέργειες. Σημείο αναφοράς της περιοχής συνιστά η υπο-ενότητα της Λαυρεωτικής, καθώς διαθέτει πλούσιο φυσικό απόθεμα και έντονο πολιτιστικό και τουριστικό χαρακτήρα.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: Στρατηγικές και μέτρα για την ενημέρωση- ευαισθητοποίηση των πολιτών, την καλλιέργεια συλλογικής συνείδησης και την αλλαγή νοοτροπίας αναφορικά με το φύλο.

Το εννοιολογικό πλαίσιο της ισότητας των δύο φύλων δεν είναι άγνωστο για την κοινωνία της Ανατολικής Αττικής, εντούτοις δεν παύουν να καταγράφονται παραδοσιακές αντιλήψεις και στερεοτυπικές συμπεριφορές, οι οποίες εντείνονται. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις πιέσεις που ασκούνται από το ασταθές κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της χώρας, καθιστά ακόμα πιο επιτακτική τη λήψη στοχευμένης δράσης για την αλλαγή νοοτροπίας, διαδικασία η οποία είναι σύνθετη και μακροχρόνια.

Πρέπει να σημειωθεί ο κομβικός ρόλος που επιτελούν οι δράσεις ψυχαγωγίας και ενημέρωσης των πολιτών στην καλλιέργεια συλλογικής και αλληλέγγυας συνείδησης: για να δημιουργηθεί «κουλτούρα» ισότητας σε μια περιοχή θα πρέπει οι κάτοικοι να μπου σε μια διαδικασία συμμετοχικής ενασχόλησης με το αντικείμενο- άμεσα ή έμμεσα. Καλύτερο εργαλείο για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός σε πρώτο στάδιο είναι οι ψυχαγωγικές και εκπαιδευτικές δράσεις. *(περισσότερα στον άξονα 4, μέτρο 3).*

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: Ενίσχυση, βελτίωση και επέκταση παροχών και υπηρεσιών

Την προηγούμενη προγραμματική περίοδο οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν στην ΠΕΑΑ για την προώθηση της ισότητας των φύλων ήταν λιγοστές και έγιναν ασυντόνιστα.

Στόχος, η ενίσχυση των παροχών και υπηρεσιών που αναπτύσσονται σε επίπεδο ΠΕ, ο συντονισμός τους και η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου υποστηρικτικού πλαισίου.

Σημαντική επιδίωξη αποτελεί η ενσωμάτωση ΤΠΕ στους τομείς που αναδεικνύονται από την ΠΣΕΕ και αφορούν κοινωνικές παροχές, ώστε οι παρεμβάσεις να βελτιστοποιούνται και να δίνεται η δυνατότητα εξατομικευμένης προσέγγισης.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5: Ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων

Στόχος είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και των πολιτών ως προς την ανάγκη της ίσης εκπροσώπησης των δύο φύλων στην πολιτική ζωή και στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Ο στόχος αυτός αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα εάν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η κοινωνικοοικονομική κρίση λειτουργεί ανασταλτικά ως προς την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κοινά και ενισχύει τις στερεοτυπικές αντιλήψεις για το φύλο.

Η επικαιρότητα του στρατηγικού στόχου έγκειται και στο γεγονός ότι το 2019 προγραμματίζεται η διεξαγωγή αυτοδιοικητικών εκλογών, ευρωεκλογών και εθνικών εκλογών.

Γ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Στην Ανατολική Αττική, ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού απειλείται ή/και βιώνει συνθήκες φτώχειας και κοινωνικοοικονομικού αποκλεισμού κυρίως ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών. Οι ανεπαρκείς υποδομές στην ΠΕΑΑ (στους περισσότερους τομείς κοινωνικής πολιτικής), σε συνδυασμό με την αύξηση της φτώχειας, επιβαρύνουν ιδιαίτερα τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού.

Στο πλαίσιο αυτό παρατηρείται μια ευρύτερη έλλειψη ευαισθησίας και ευαισθητοποίησης όσον αφορά την ισότητα των φύλων. Επειδή όμως ο κίνδυνος της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού έχει έμφυλη διάσταση, είναι σημαντικό οι στρατηγικές και πολιτικές που θα ακολουθηθούν από την Περιφέρεια και τους Δήμους να ενσωματώνουν τον παράγοντα του φύλου στο σχεδιασμό και την εφαρμογή τους.

Επιπλέον, εάν λάβουμε υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής και των κατοίκων της, η ανάγκη εφαρμογής πολιτικών ισότητας κρίνεται επιτακτική:

- Η ΠΕΑΑ περιλαμβάνει μια γεωγραφική περιοχή έκτασης περίπου 1500 Km² που αναλογεί στο 39,4% της έκτασης της περιφέρειας Αττικής. Εκτείνεται από την Πάρνηθα και τον Ωρωπό μέχρι το Λαύριο και τη Βούλα. Στο εύρος της έκτασης της Ανατολικής Αττικής πρέπει να προσθέσουμε και το μεγάλο αριθμό δήμων και κυρίως οικισμών που διαθέτει.
- Η Ανατολική Αττική έχει μόνιμο πληθυσμό 502.348 ανθρώπων, αντιπροσωπεύοντας το 13,1% του πληθυσμού της Περιφέρειας Αττικής, με την αναλογία ανδρών- γυναικών να είναι 50,3% έναντι 49,7%.
- Περιλαμβάνει 13 Δήμους: Η κατανομή ανά Δήμο έχει ως εξής:

	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	502.348
1	ΔΗΜΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ	106.943
2	ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΛΗΝΗΣ	54.415
3	ΔΗΜΟΣ ΒΑΡΗΣ - ΒΟΥΛΑΣ - ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ	48.399
4	ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ	40.193
5	ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΤΩΝ - ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ	33.821
6	ΔΗΜΟΣ ΩΡΩΠΟΥ	33.769
7	ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ	33.423
8	ΔΗΜΟΣ ΚΡΩΠΙΑΣ	30.307
9	ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ	29.002
10	ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΑΝΙΑΣ	26.668
11	ΔΗΜΟΣ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ	25.102
12	ΔΗΜΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ - ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ	20.266
13	ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ	20.040

- Μέχρι το πρόσφατο παρελθόν υπήρχαν κυρίως αρβανίτικες κοινότητες που διακρίνονταν από εσωστρέφεια, είχαν στενούς δεσμούς (πατρογραφμικής) συγγένειας και γενικά όλα τα χαρακτηριστικά μιας πατριαρχικής κοινωνίας και των στερεότυπων που τη συνοδεύουν. Σήμερα, παρότι το αρβανίτικο στοιχείο εξασθενεί, οι τοπικοί πληθυσμοί συνεχίζουν να έχουν έντονη τάση εσωστρέφειας.
- Κυρίως τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχει συντελεστεί δημογραφική έκρηξη με την εγκατάσταση μετοίκων, ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης της πρωτεύουσας και της δημιουργίας του αερολιμένα. Οι αλλαγές (δημογραφικές, κοινωνικές, οικονομικές κ.α.) που επήλθαν στις τοπικές κοινότητες είναι τεράστιες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος του νέου πληθυσμού που εγκαταστάθηκε στην περιοχή ενσωματώθηκε σε μικρό βαθμό στις τοπικές κοινωνίες. Οι νέοι κάτοικοι συμμετέχουν ελάχιστα στα κοινά και θεωρούνται αλλά και νιώθουν «ξένοι» στην περιοχή που ζουν, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Η περιοχή αποτελείται από αστικές και ημιαστικές κοινότητες με την παρουσία του πρωτογενή τομέα παραγωγής να είναι ιδιαίτερα σημαντική.
- Επιπροσθέτως, η παρουσία μεταναστών είναι ιδιαίτερα σημαντική: Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 εγκαταστάθηκε μεγάλος αριθμός μεταναστών από την Αλβανία που απασχολήθηκε στον κατασκευαστικό κλάδο (εποχή οικιστικής έκρηξης σε πολλές περιοχές της ΠΕΑΑ) και στον αγροτικό τομέα. Από τη συγκεκριμένη μετοίκηση υπάρχουν μετανάστες δεύτερης γενιάς που έχουν εν μέρει ενσωματωθεί. Στις αγροτικές περιοχές παρατηρείται η παρουσία μεταναστών από ασιατικές χώρες που απασχολούνται ως εργάτες γης.
- Στην περιοχή παρουσιάζονται ανομοιομορφίες όχι μόνο στη σύνθεση του πληθυσμού, αλλά και στην οικιστική ανάπτυξη. Πολλές από τις κατοικίες και τους οικισμούς που δημιουργήθηκαν από τη δεκαετία του 1960 για τον παραθερισμό των Αθηναίων, έχουν γίνει τώρα μόνιμοι τόποι κατοικίας. Η έλλειψη πολεοδομικού σχεδιασμού και η άναρχη δόμηση στις συγκεκριμένες περιοχές δυσκολεύουν την καθημερινότητα των κατοίκων και την προοπτική βελτίωσης της ποιότητας ζωής τους (σε συνδυασμό με τις δυσκολίες που εμφανίζονται στη μετακίνηση).
- Η Ανατολική Αττική, παρότι βρίσκεται δίπλα στην Αθήνα, παρουσιάζει μεγάλες ελλείψεις στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και στην υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Τις περισσότερες φορές θεωρείται ότι οι κάτοικοι των περιοχών αυτών μπορούν να εξυπηρετηθούν από τις δομές που λειτουργούν στην Αθήνα και τους περιφερειακούς της Δήμους. Αυτό στην πράξη δεν κρίνεται ιδιαίτερα αποδοτικό, με αποτέλεσμα οι παροχές προς τους πολίτες να παρουσιάζουν κενά και ο βαθμός της εξατομικευμένης προσέγγισης να είναι εξαιρετικά χαμηλός.

ΚΡΙΣΙΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ**1. Κοινωνική συνοχή, φτώχεια**

- Το 28% από τις πυρηνικές οικογένειες δεν εργάζεται κανείς από τους δύο συντρόφους.
- Περισσότερο από το 65% των γυναικών (άνω των 10 ετών) της ΠΕΑΑ έχουν τουλάχιστον ένα παιδί, με το 45% από αυτές να έχουν ανήλικα παιδιά.
- Το 14,4% των οικογενειών είναι μονογονεϊκές (μονογονείς γυναίκες το 12%- 17000 νοικοκυριά). Από αυτές, το 71,4% έχει τουλάχιστον ένα παιδί (12000) - το 28,5% έχουν δύο.

Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις ανά τύπο νοικοκυριού, 2013, (επικράτεια)	
Πηγή: paratiritirio.isotita.gr	
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΜΕ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ	28.9
ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ (ΓΥΝΑΙΚΑ)	22.9
ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ	22.4
ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ (ΑΝΔΡΑΣ)	21.8
ΤΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΕΝΗΛΙΚΟΙ	20.9
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΧΩΡΙΣ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ	17.9
ΔΥΟ ΕΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 65 ΕΤΩΝ	14.9

Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις ανά φύλο και ηλικία, 2013, (επικράτεια)		
Πηγή: paratiritirio.isotita.gr		
0-15	Σύνολο	28.8
16-64	Θήλεις	24.8
16-64	Άρρενες- Θήλεις	24.1
Σύνολο	Θήλεις	23.8
16-64	Άρρενες	23.4
Σύνολο	Άρρενες- Θήλεις	23.1
Σύνολο	Άρρενες	22.4
65+	Θήλεις	16.2
65+	Άρρενες- Θήλεις	15.1
65+	Άρρενες	13.7

Οι εγγεγραμμένοι μετανάστες είναι περίπου το 10% του πληθυσμού της περιοχής, με το ποσοστό να ανεβαίνει στο 22-23% στους Δήμους που αναπτύσσουν αγροτική δραστηριότητα (Μαραθώνας).

Πληθυσμοί Ρομά υπάρχουν διάσπαρτοι σε όλη την περιοχή, με το Δήμο Αχαρνών και Κρωπίας να εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά.

Στην ΠΕΕΑ λειτουργούν τρεις χώροι προσωρινής φιλοξενίας προσφύγων: σε Νέα Μάκρη, Μαλακάσα και Λαυρεωτική.

2. Έμφυλη Βία

Η ΓΓΠΦ, αρμόδιος κυβερνητικός φορέας σε θέματα έμφυλης βίας, εφαρμόζει το πρόγραμμα «Εθνικό Πρόγραμμα για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών» σε συνεργασία με Περιφέρειες και Δήμους σε ολόκληρη την επικράτεια. Ωστόσο, κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο στην ΠΕΑΑ πραγματοποιήθηκαν λιγοστές δράσεις και δημιουργήθηκε μόνο μία δομή υποστήριξης (ξενώνας).

Η έμφυλη βία -και ιδιαίτερα η ενδοοικογενειακή- αποτελεί θέμα ταμπού για όλες τις κοινωνίες. Η έλλειψη δράσεων ανάδειξης του φαινομένου στην Ανατολική Αττική συμβάλλει στην απόκρυψη και τροφοδότησή του. Αποτελεί επομένως άμεση ανάγκη, τόσο η δημιουργία δομών υποστήριξης γυναικών- θυμάτων βίας, όσο και η υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης πολιτών και εκπαίδευσης στελεχών.

3. Αγορά Εργασίας, συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

Το ποσοστό νέων ανέργων και μακροχρόνια ανέργων στην Ανατολική Αττική είναι αρκετά υψηλό, όπως και το επίπεδο αδήλωτης εργασίας. Παρά την κυρίαρχη θέση του τριτογενή τομέα της Αττικής στην εθνική οικονομία, οι άνισες συνθήκες ζωής και εργασίας των ανδρών και των γυναικών επιδεινώνονται εξαιτίας της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης. Σε αυτό το περιβάλλον εκείνοι που πλήττονται περισσότερο είναι οι πιο αδύναμες ομάδες του πληθυσμού, στις οποίες οι γυναίκες υπερ-εκπροσωπούνται.

Στην ΠΕΑΑ, σημαντική παρουσία επιδεικνύει ο πρωτογενής τομέας με την παραγωγή αγροτικών προϊόντων ξακουστών από την αρχαιότητα. Ωστόσο, η ενασχόληση των γυναικών με τον αγροτικό τομέα είναι μικρή και κυρίως εποχιακή. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στην Περιφέρεια δραστηριοποιούνται ελάχιστοι γυναικείοι αγροτικοί συνεταιρισμοί, παρά το γεγονός ότι υπάρχουν σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, κυρίως ως προς τη διάθεση των προϊόντων (και παρότι στην περιοχή το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα αναπτύχθηκε από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα και συνεχίζει να δραστηριοποιείται με τη μορφή αγροτικών συνεταιρισμών και ενώσεων συνεταιρισμών).

Οι ειδικευμένες αγρότισσες είναι ελάχιστες αν και ορισμένες περιοχές στηρίζονται κυρίως στον αγροτικό τομέα (ή στηρίζονταν ιστορικά -αυτό συμβαίνει εν μέρει επειδή οι γυναίκες εργάζονται στον αγροτικό τομέα υποστηρικτικά).

Οι **οικονομικά ενεργοί** κάτοικοι της ΠΕΑΑ ανέρχονται σε **45%**. Οι συνταξιούχοι σε **39,8%**.

Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο: Ιούνιος 2012 – 2016

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

	Ιούνιος				
	2012	2013	2014	2015	2016
Άρρενες	22,1	24,9	23,6	21,8	19,8
Θήλεις	28,5	31,5	30,6	28,8	27,8
Σύνολο	24,9	27,8	26,7	24,9	23,4

Ποσοστό ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών: Ιούνιος 2012 – 2016

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ομάδες ηλικιών	Ιούνιος				
	2012	2013	2014	2015	2016
15-24 ετών	55,4	59,1	48,9	48,2	47,7
25-34	31,9	36,4	35,2	31,7	29,5
35-44	21,4	24,0	22,8	22,8	19,5
45-54	18,3	20,4	21,0	19,7	19,4
55-64	15,3	13,8	17,4	16,5	19,3
65+	4,0	15,2	11,3	12,3	12,4
Σύνολο	24,9	27,8	26,7	24,9	23,4

Ποσοστό ανέργων ανά φύλο και οικογενειακή κατάσταση- 2014c

Πηγή: paratiritirio.isotita.gr

Sex	Marital status	Quarter	Percentage
Γυναίκες	Άγαμη	2014c	40.2
Άντρες	Άγαμος	2014c	34.3
Γυναίκες	Διαζευγμένη	2014c	30.2
Άντρες	Διαζευγμένος	2014c	26.0
Γυναίκες	Έγγαμη	2014c	23.8
Άντρες	Χήρος	2014c	18.3
Γυναίκες	Χήρα	2014c	18.2
Άντρες	Έγγαμος	2014c	14.5

Εξισορρόπηση εργασιακής- οικογενειακής ζωής

- η γυναικεία εργασία αντιμετωπίζεται ως συμπληρωματική της ανδρικής,
- η φροντίδα τέκνων και ηλικιωμένων συγγενών λειτουργεί αποτρεπτικά στην είσοδο των γυναικών στην αγορά εργασίας,
- η απόφαση της οικογένειας για απόκτηση τέκνων λειτουργεί επίσης αποτρεπτικά,
- η μέση ηλικία της γυναίκας-μητέρας κατά τη γέννηση του πρώτου παιδιού της έχει αυξηθεί κατά 4,5 χρόνια (τα τελευταία είκοσι χρόνια).

Ποσοστό ατόμων ηλικίας 15-64 που διέκοψαν την εργασία τους για να φροντίσουν μικρά παιδιά ανά φύλο- 2010

Πηγή: paratiritirio.isotita.gr

Sex	Stop work	Percentage
Άντρες	Δεν σταμάτησε να εργάζεται	98.8
Γυναίκες	Δεν σταμάτησε να εργάζεται	76.9
Γυναίκες	Σταμάτησε να εργάζεται	23.1
Άντρες	Σταμάτησε να εργάζεται	1.2

Μερική απασχόληση ως της συνολικής απασχόλησης, ανά φύλο

Ο δείκτης υπολογίζεται ως το πηλίκο του ποσοστού μερικής απασχόλησης προς το συνολικό ποσοστό απασχόλησης, 2013.

Πηγή: paratiritirio.isotita.gr

Age	Sex	Percentage
From 15 to 24 years	Females	24.4
65 years or over	Females	19.4
From 15 to 24 years	Males	19.0
65 years or over	Males	18.0
15 years or over	Females	12.7
From 25 to 49 years	Females	12.5
From 50 to 64 years	Females	11.1
15 years or over	Males	5.6
From 25 to 49 years	Males	5.0
From 50 to 64 years	Males	4.4

Αιτίες μεγάλου ποσοστού μερικής απασχόλησης των γυναικών: Κύρια αιτία είναι ότι δεν μπόρεσε να βρει πλήρη εργασία (72,3% το 2014c). Δεύτερη αιτία οι διάφοροι λόγοι.

Είναι ενδιαφέρον ότι το ποσοστό που δηλώνει ως αιτία το γεγονός ότι φροντίζει μικρά παιδιά ή εξαρτώμενους ενήλικες είναι πολύ μικρό. Σε αυτό συμβάλλει η αποδοχή του στερεοτυπικού ρόλου της συζύγου/ μητέρας/ κόρης), καθώς οι περισσότερες γυναίκες το θεωρούν υποχρέωσή τους ή θεωρούν το μισθό τους συμπληρωματικό του συζύγου.

Ποσοστό παιδιών που εξυπηρετούνται από δομές φροντίδας ανά ηλικία και διάρκεια φροντίδας- 2012

Πηγή: paratiritirio.isotita.gr

Age	Duration of care	Number
Less than 3 years	Zero hours	80.0
From 3 years to minimum compulsory school age	30 hours or over	39.0
From 3 years to minimum compulsory school age	From 1 to 29 hours	37.0
From 3 years to minimum compulsory school age	Zero hours	25.0
Less than 3 years	30 hours or over	15.0
Less than 3 years	From 1 to 29 hours	5.0

4. Εκπαίδευση, Κατάρτιση

Στην Ανατολική Αττική, εκτός από τα υψηλά επίπεδα ανεργίας, διαπιστώνονται ελλείψεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της επιμόρφωσης και του πολιτισμού. Ιδιαίτερα ανησυχητικός όμως είναι ο κίνδυνος του κοινωνικού αποκλεισμού διάφορων ομάδων πληθυσμού. Ηλικιωμένοι, νέοι, γυναίκες, άνεργοι, μέτοικοι που ουσιαστικά ουδέποτε εντάχθηκαν στις τοπικές κοινωνίες· διάφορες ευπαθείς ομάδες βρίσκονται αντιμέτωπες με αυτόν τον κίνδυνο.

- Το 29,7% των γυναικών έχει φοιτήσει μέχρι την πρωτοβάθμια εκπαίδευση ή μπορεί να είναι αναλφάβητες (των ανδρών λίγο μικρότερο).
- Το 56% των ηλικιωμένων έχει φοιτήσει μέχρι την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και το 16,7% δεν τελείωσε ούτε το Δημοτικό.

Χρήση διαδικτύου (% ατόμων), ανά φύλο, σκοπό χρήσης, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης – 2014		
Πηγή: paratiritirio.isotita.gr		
Indicator type	Internet use	Percentage
Females 55 to 74 years old	playing/downloading games, images, films or music	5.0
Males 55 to 74 years old	playing/downloading games, images, films or music	11.0
Females with low formal education	playing/downloading games, images, films or music	12.0
Females 55 to 74 years old	sending/receiving e-mails	14.0
Females with low formal education	finding information about goods and services	14.0
Females with low formal education	sending/receiving e-mails	15.0
Females 55 to 74 years old	finding information about goods and services	15.0
Males with low formal education	playing/downloading games, images, films or music	15.0
Males with low formal education	sending/receiving e-mails	19.0
Males with low formal education	finding information about goods and services	20.0
Males 55 to 74 years old	sending/receiving e-mails	21.0
Males 55 to 74 years old	finding information about goods and services	24.0
Females, 16 to 74 years old	playing/downloading games, images, films or music	27.0
Females with medium formal education	playing/downloading games, images, films or music	29.0
Females 25 to 54 years old	playing/downloading games, images, films or music	29.0
Males, 16 to 74 years old	playing/downloading games, images, films or music	39.0
Females with high formal education	playing/downloading games, images, films or music	42.0
Females, 25 to 29 years old	playing/downloading games, images, films or music	45.0
Males with medium formal education	playing/downloading games, images, films or music	47.0
Males 25 to 54 years old	playing/downloading games, images, films or music	48.0
Females, 16 to 74 years old	sending/receiving e-mails	48.0
Females, 16 to 74 years old	finding information about goods and services	50.0
Males, 16 to 74 years old	sending/receiving e-mails	53.0
Males, 16 to 74 years old	finding information about goods and services	54.0
Females with medium formal education	sending/receiving e-mails	55.0
Males with high formal education	playing/downloading games, images, films or music	56.0

Females 25 to 54 years old	sending/receiving e-mails	58.0
Males with medium formal education	sending/receiving e-mails	60.0
Females with medium formal education	finding information about goods and services	61.0
Males, 25 to 29 years old	playing/downloading games, images, films or music	61.0
Males with medium formal education	finding information about goods and services	62.0
Males 25 to 54 years old	sending/receiving e-mails	62.0
Females 25 to 54 years old	finding information about goods and services	64.0
Males 25 to 54 years old	finding information about goods and services	65.0
Males, 25 to 29 years old	finding information about goods and services	75.0
Females, 25 to 29 years old	sending/receiving e-mails	78.0
Females with high formal education	sending/receiving e-mails	80.0
Females, 25 to 29 years old	finding information about goods and services	80.0
Males with high formal education	finding information about goods and services	81.0
Males, 25 to 29 years old	sending/receiving e-mails	81.0
Females with high formal education	finding information about goods and services	82.0
Males with high formal education	sending/receiving e-mails	83.0

5. Υγεία

Μέσα στα όρια της ΠΕ Ανατολικής Αττικής λειτουργεί μονάχα ένα νοσοκομείο, το Ασκληπιείο στην περιοχή της Βούλας, το οποίο όμως εξαιτίας της γεωγραφικής του θέσης εξυπηρετεί κυρίως τα Νότια προάστια της Αθήνας και της γύρω περιοχές.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Αττική λειτουργούν Κέντρα Υγείας, Δημοτικά Ιατρεία και μονάδες του ΠΕΔΥ:

ΚΕΝΤΡΑ ΥΓΕΙΑΣ				
	Πλήρης επωνυμία ΚΥ	Πόλη	Περιοχή Ευθύνης (Δήμοι)	Νοσοκομείο Αναφοράς
1	ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΟΡΩΠΙΟΥ	ΚΟΡΩΠΙ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΡΩΠΙΑΣ	ΓΝΑ «Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ»
2	ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΓΝΑ «Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ»
3	ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΛΑΥΡΙΟΥ	ΛΑΥΡΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΥΡΙΟΥ	ΓΝΑ «Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ»
4	ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ	Ν. ΜΑΚΡΗ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΗΜΟΙ: Ν. ΜΑΚΡΗΣ, ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ, ΣΟΥΛΙΟΥ,	ΓΝΑ «ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ»

			ΜΑΡΑΘΩΝΑ, ΡΑΦΗΝΑΣ	
5	ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΣΠΑΤΩΝ	ΣΠΑΤΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΗΜΟΙ: ΣΠΑΤΩΝ, ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ, ΠΑΛΛΗΝΗΣ, ΓΕΡΑΚΑ	ΓΝΑ «ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ
6	ΚΥ ΡΑΦΗΝΑΣ – ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ	ΡΑΦΗΝΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΡΑΦΗΝΑΣ, ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ, ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	ΓΝΑ «ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ
7	ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΠΑΝΔΡΙΤΙΟΥ	ΚΑΠΑΝΔΡΙΤΙ ΑΤΤΙΚΗ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ: ΚΑΠΑΝΔΡΙΤΙΟΥ, ΒΑΡΝΑΒΑ, ΠΟΛΥΔΕΝΔΡΙΟΥ, ΣΥΚΑΜΙΝΟΥ, ΑΦΙΔΝΩΝ, ΚΑΛΑΜΟΥ, ΜΑΛΑΚΑΣΑΣ, ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΩΡΩΠΟΥ ΔΗΜΟΙ: ΑΥΛΩΝΑ, ΩΡΩΠΙΩΝ (συμπεριλ. ΠΑΛΑΤΙΟΥ, ΣΚΑΛΑΣ ΩΡΩΠΟΥ, ΧΑΛΚΟΥΤΣΙΟΥ)	ΓΝΝΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΕΙΟ
8	ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΛΥΒΙΩΝ	ΚΑΛΥΒΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΥΒΙΩΝ	ΓΝΝΘΑ «Η ΣΩΤΗΡΙΑ»

	ΠΕΔΥ - ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΥΓΕΙΑΣ			ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ
1	ΛΑΥΡΙΟΥ		1	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ
2	ΣΚΑΛΑΣ ΩΡΩΠΟΥ		2	ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ ΠΑΛΛΗΝΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΓΕΡΑΚΑ
3	ΓΛΥΚΩΝ ΝΕΡΩΝ		3	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΚΟΡΩΠΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ (ραντεβού)
4	ΚΟΡΩΠΙΟΥ		4	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΠΑΙΑΝΙΑΣ
5	ΠΑΙΑΝΙΑΣ			

Σύμφωνα με το τρίτο Ενημερωτικό σημείωμα του Παρατηρητηρίου της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ.) που εκδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 2016 και εντάσσεται στο θεματικό πεδίο “Γυναίκες και Υγεία, παρατηρούμε τα εξής (επικράτεια):

- Το έτος 2009 **το 52,8%** των γυναικών **δεν είχε κάνει ποτέ μαστογραφία**.
- Το έτος 2014 το ποσοστό των γυναικών που δεν είχε κάνει ποτέ μαστογραφία **έπεσε στο 38,4%**.
- Το έτος 2009 **το 31,2 %** των γυναικών **δεν είχε κάνει ποτέ ΤΕΣΤ ΠΑΠ**
- Το έτος 2014 το ποσοστό των γυναικών που δεν είχε κάνει ποτέ ΤΕΣΤ ΠΑΠ **έπεσε στο 21,3 %**.
- Το έτος 2009 το ποσοστό των γυναικών της ηλικιακής κατηγορίας 25-34 που δεν είχε κάνει ποτέ ΤΕΣΤ ΠΑΠ ήταν **21,94%** ενώ το 2014 το ποσοστό αυτό **έπεσε στο 10,7%**.
- Το έτος 2009 το ποσοστό των γυναικών της ηλικιακής κατηγορίας 55-64 που δεν είχε κάνει ποτέ μαστογραφία ήταν **27,51%** ενώ το 2014 το ποσοστό αυτό **έπεσε στο 12,3%**.

Ποσοστό γυναικών με μη ικανοποιούμενες ανάγκες για ιατρική εξέταση ανά ηλικία και λόγο μη ικανοποίησης ανάγκης – 2013		
Πηγή: paratiritirio.isotita.gr		
Reason	Age	Percentage
Μεγάλη απόσταση από το γιατρό / δεν υπάρχουν μέσα συγκοινωνίας	65+	80.5
Άλλος λόγος	65+	78.5
Περίμενα μήπως το πρόβλημα υποχωρήσει/ βελτιωθεί από μόνο του	65+	72.4
Έλλειψη χρόνου λόγω εργασίας ή φροντίδας παιδιών ή άλλων ατόμων	65+	65.1
Λίστα αναμονής	65+	61.8
Δεν είχα την οικονομική δυνατότητα (πολύ ακριβή η επίσκεψη/ συμβουλή ή δεν υπήρχε κάλυψη από το ασφαλιστικό μου ταμείο)	65+	57.1
Δεν είχα την οικονομική δυνατότητα (πολύ ακριβή η επίσκεψη/ συμβουλή ή δεν υπήρχε κάλυψη από το ασφαλιστικό μου ταμείο)	18-64	56.7
Φόβος για το γιατρό, τα νοσοκομεία, τις εξετάσεις, τη θεραπεία	65+	54.7
Μεγάλη απόσταση από το γιατρό / δεν υπάρχουν μέσα συγκοινωνίας	18-64	54.7
Φόβος για το γιατρό, τα νοσοκομεία, τις εξετάσεις, τη θεραπεία	18-64	52.2
Περίμενα μήπως το πρόβλημα υποχωρήσει/ βελτιωθεί από μόνο του	18-64	48.1
Έλλειψη χρόνου λόγω εργασίας ή φροντίδας παιδιών ή άλλων ατόμων	18-64	47.6
Λίστα αναμονής	18-64	46.6
Άλλος λόγος	18-64	41.8
Δε γνώριζα κάποιον καλό εξειδικευμένο γιατρό	65+	26.6

Κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες και εμφάνιση κάποιων μορφών καρκίνου:

- Από αρκετές μελέτες προκύπτει ότι το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο του ατόμου σχετίζεται με την πιθανότητα εμφάνισης κάποιων μορφών καρκίνου.
- Οι καρκίνοι του πνεύμονα, του στομάχου και του οισοφάγου εμφανίζονται συχνότερα στα κατώτερα οικονομικά και κοινωνικά στρώματα.
- Ο καρκίνος του μαστού εντοπίζεται συχνότερα στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, ενώ του τραχήλου της μήτρας στα κατώτερα.
- Το σύνολο της θνησιμότητας από κακοήθεις νεοπλασίες φαίνεται να σχετίζεται άμεσα και ισχυρά με το χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο, τη χρόνια ψυχο-κοινωνική επιβάρυνση (*psycho-social burden*) και καταστάσεις όπως η ανεργία κ.ο.κ.

Πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας ατόμων χαμηλότερου κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου:

- Έχει επίσης πλήρως τεκμηριωθεί ότι για τις περισσότερες μορφές καρκίνου (π.χ. του πνεύμονα, του παχέος εντέρου και του μαστού) άτομα χαμηλότερου κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου έχουν μειωμένη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, με αποτέλεσμα ανεπαρκή πρόληψη, διάγνωση του καρκίνου σε πιο προχωρημένα στάδια και πλημμελή θεραπεία.

Πηγή: Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης / Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας
/ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΡΚΙΝΟ 2011-2015

6. Περιβάλλον και ποιότητα ζωής

Σύμφωνα με το σχεδιασμό της περιφέρειας, υπάρχει υψηλός βαθμός προτεραιότητας σε έργα προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος καθώς και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης σε συγκεκριμένες πρακτικές, όπως η ανακύκλωση, η εξοικονόμηση ενέργειας, η αύξηση χρήσης Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, κ.ά.

7. Συμμετοχή γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων

- Εκπροσώπηση των γυναικών σε ιεραρχικές θέσεις (σύμβουλοι περιφέρειας και δήμων).
- Ανάγκη επιμόρφωσης των εργαζομένων της Περιφέρειας σχετικά με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο για θέματα που αφορούν στην ισότητα των φύλων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής			
	Περιφερειακοί/ές σύμβουλοι	Γυναίκες περιφερειακές σύμβουλοι	Ποσοστό %
ΠΕΑΑ	13	6	46,2

ΟΤΑ	ΔΣ	2010	%	2014	%	Μεταβολή %
1. Δήμος Αχαρνών	45	7	15,56	11	24,44	57,14%
2. Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης	33	7	21,21	4	12,12	-42,86%
3. Δήμος Διονύσου	41	11	26,83	13	31,71	18,18%
4. Δήμος Κρωπίας	33	6	18,18	13	39,39	116,67%
5. Δήμος Λαυρεωτικής	27	7	25,93	7	25,93	0
6. Δήμος Μαραθώνα	33	3	9,09	9	27,27	200%
7. Δήμος Μαρκόπουλου Μεσογαίας	27	6	22,22	6	22,22	0
8. Δήμος Παιανίας	27	5	18,52	6	22,22	20%
9. Δήμος Παλλήνης	33	5	15,15	7	21,21	40%
10. Δήμος Ραφήνας - Πικερμίου	27	8	29,63	7	25,93	-12,50%
11. Δήμος Σαρωνικού	27	5	18,52	6	22,22	20%
12. Δήμος Σπάτων - Αρτέμιδος	33	5	15,15	8	24,24	60%
13. Δήμος Ωρωπού	41	5	12,20	4	9,76	-20%

ΟΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ

Η «Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες» απευθύνεται στις τοπικές και περιφερειακές αρχές της Ευρώπης, οι οποίες καλούνται να την υπογράψουν, να αναλάβουν δημόσια επίσημη δέσμευση υπέρ της αρχής της ισότητας των φύλων, και να υλοποιήσουν, εντός της επικράτειάς τους, τις δεσμεύσεις που διατυπώνονται στη Χάρτα.

Περιλαμβάνει τριάντα Άρθρα. Ειδικότερα, στη Χάρτα διακρίνονται οι εξής Άξονες:

- Ο πολιτικός ρόλος της Περιφέρειας και του Δήμου.
- Ο ρόλος της Περιφέρειας και του Δήμου ως εργοδότη.
- Η Περιφέρεια και ο Δήμος ως αντιπρόσωπος υπηρεσιών.
- Η Περιφέρεια και ο Δήμος ως πάροχος υπηρεσιών.
- Η Περιφέρεια και ο Δήμος ως υπεύθυνος σχεδιασμού και κανονιστικός παράγοντας.

Κάθε Δήμος, προκειμένου να συμβάλει στην υλοποίηση των δεσμεύσεων που προκύπτουν από την υπογραφή της Χάρτας, αναλαμβάνει να καταρτίσει ένα **Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων** (παράλληλα με εκείνο της Περιφέρειας), στο οποίο καθορίζονται οι προτεραιότητες, οι ενέργειες και τα μέσα που υιοθετούνται για το σκοπό αυτό.

Στην ΠΕΑΑ, αρκετοί είναι οι δήμοι που δεν έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές κοινωνίες. Αλλά και από εκείνους που την έχουν υπογράψει, ελάχιστοι εφαρμόζουν πολιτικές ισότητας και ακόμα λιγότεροι έχουν συστήσει ΔΕΠΙΣ.

Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής				
	Ευρωπαϊκή Χάρτα Ισότητας Φύλων	ΔΕΠΙΣ	Γραφείο Άσκησης Πολιτικών Ισότητας	Σχέδιο Δράσης Για την Ισότητα Φύλων
1. Δήμος Αχαρνών	x	x	x	
2. Δήμος Βάρης - Βούλας - Βουλιαγμένης	x			
3. Δήμος Διονύσου	x			
4. Δήμος Κρωπίας				
5. Δήμος Λαυρεωτικής				
6. Δήμος Μαραθώνα				
7. Δήμος Μαρκόπουλου Μεσογαίας				
8. Δήμος Παιανίας	x			
9. Δήμος Παλλήνης	x	x	x	
10. Δήμος Ραφήνας - Πικερμίου				
11. Δήμος Σαρωνικού				
12. Δήμος Σπάτων - Αρτέμιδος	x			
13. Δήμος Ωρωπού	x	x		

Δ. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΜΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι προτεινόμενες δράσεις ενδεχομένως να εφαρμόζονται ήδη σε ορισμένους Δήμους. Στόχος, όλο και περισσότερες δράσεις της Περιφέρειας και των Δήμων να σχεδιάζονται με την οπτική του φύλου και να αλληλοσυμπληρώνονται - αλληλοτροφοδοτούνται.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ, ΦΤΩΧΕΙΑ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ.

Ενίσχυση των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις: γυναίκες και φτώχεια, μονογονείς, άστεγες, ηλικιωμένες, γυναίκες και τοξικοεξάρτηση, μετανάστριες, κρατούμενες, αποφυλακισμένες, πρόσφυγες, Ρομά.

Μέτρο 1: Καταπολέμηση πολλαπλών διακρίσεων, φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού λαμβάνοντας υπόψη την οπτική του φύλου.

Στόχοι

- Ενίσχυση προσβασιμότητας σε αγαθά και υπηρεσίες.
- Λήψη μέτρων για τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Συντονισμός δράσεων κυρίως στο επίπεδο της κοινωνικής φροντίδας λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαίτερες ανάγκες των γυναικών και των οικογενειών.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε δράσεις υποστήριξης των γυναικών που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο της φτώχειας, καθώς και στήριξης των ηλικιωμένων και εξαρτημένων ατόμων. (Διασύνδεση και αξιοποίηση όλων των κρατικών υπηρεσιών κοινωνικής πολιτικής μέσα από διαδικασίες ενημέρωσης και συνεργασίας).¹

¹ Σύμφωνα με τον 9ο Θεματικό στόχο (ΘΣ) του ΠΕΠ: «...χρηματοδότηση εμπροσθοβαρών, καταρχήν, παρεμβάσεων αντιμετώπισης της φτώχειας και προώθησης της κοινωνικής ένταξης, μέσω ενδυνάμωσης του πληττόμενου πληθυσμού και υποστήριξης της επιστροφής τους σε θέσεις εργασίας», όπως επίσης «άμεση αντιμετώπιση των φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού διαχωρισμού με πρωτοβουλίες, μηχανισμούς και δομές κοινωνικής στήριξης και ατομικής ενδυνάμωσης, αλλά και πρόληψης του κινδύνου της φτώχειας, αναγνώρισης και αντιμετώπισης του φαινομένου της έλλειψης στέγης, μείωσης των ανισοτήτων στην πρόσβαση υπηρεσιών υγείας.

- Στο πλαίσιο του ΘΣ 9 με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, επιδιώκεται η κάλυψη των αναγκών σε προνοιακές υποδομές και υποδομές υγείας, κατά προτεραιότητα σε ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.

- Επίσης σύμφωνα με τους ΘΣ 8, 9 & 10: «...δημιουργία ενός 'ολοκληρωμένου πλαισίου' κοινωνικής προστασίας και ενδυνάμωσης για τις ευπαθείς ομάδες και την άμβλυνση των παραγόντων που διογκώθηκαν από την κρίση και τα οποία οδηγούν σε φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό σημαντικά τμήματα του πληθυσμού της Περιφέρειας. Οι παρεμβάσεις αυτές θα είναι στοχευμένες στις κοινωνικές υπο-ομάδες στις οποίες διακρίνονται τα μειονεκτούντα άτομα (ευάλωτες, ειδικές και λοιπές), ενώ διερευνάται ήδη η χωρική τους διάσταση, με συγκεκριμένα αποτελέσματα από την μέχρι τώρα αξιολόγηση των διακινούμενων ερωτηματολογίων.

- Σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΣΕΕ) προβλέπονται α) καινοτόμες παρεμβάσεις στον τομέα κοινωνικής φροντίδας (e-inclusion) και κοινωνικής καινοτομίας, και β) ανάπτυξη πρότυπων εφαρμογών καταπολέμησης και πρόληψης των διαταραχών εθισμού στο Διαδίκτυο, ορθών πρακτικών και αριστείας στη χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, κινητοποίησης μηχανισμών κοινωνικής δικτύωσης (social engineering) κτλ.

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις

1. Ενίσχυση και ενδυνάμωση γυναικών που αντιμετωπίζουν πολλαπλές διακρίσεις ή/και έχουν αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις (ψυχο-κοινωνική στήριξη, νομική και εργασιακή συμβουλευτική).
2. Ενίσχυση λειτουργίας του δικτύου κοινωνικών παντοπωλείων (Κέντρα Κοινότητας- συντονισμός όλων των κρατικών υπηρεσιών κοινωνικής πολιτικής).
3. Συνεργασίες με τους αρμόδιους φορείς για την ενημέρωση του πληθυσμού Ρομά για τις υπηρεσίες υγείας, την ενδοοικογενειακή βία και την προαγωγή της σεξουαλικής υγείας των γυναικών Ρομά.
4. Οργάνωση πρωτοβουλιών, οι οποίες δίνουν έμφαση σε θέματα ισότητας και διαφορετικότητας. Για παράδειγμα, οι Ημέρες Διαφορετικότητας που προωθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι εκδηλώσεις που απευθύνονται στο ευρύ κοινό και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ώστε να δώσουν έμφαση σε θέματα ισότητας και διαφορετικότητας, να παράσχουν πληροφορίες για το δίκαιο κατά των διακρίσεων, να προβάλουν αυτά που υλοποιεί η Ευρώπη για την προστασία των κατοίκων της και να ενθαρρύνουν τα άτομα να αμφισβητήσουν τις ίδιες τις απόψεις και προκαταλήψεις τους. Οργανώνονται σε συνεργασία με τα εθνικά Υπουργεία (Εργασίας) και ενδιαφερόμενα μέρη- ΜΚΟ , ενώσεις εργοδοτών , φορείς ισότητας.

Μέτρο 2:. Βελτίωση της ποιότητας ζωής στην πόλη

Α) Μετακίνηση²

Οι μετακινήσεις των δημοτών/ισών σχετίζονται άμεσα με την οργάνωση της καθημερινής ζωής και με την πρόσβασή τους (ή τους περιορισμούς πρόσβασης) στις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες της πόλης, στην απασχόληση και στο δημόσιο χώρο. Έχει παρατηρηθεί ότι τα δημόσια μέσα μεταφοράς εξυπηρετούν συνήθως καλύτερα το πρόγραμμα των ανδρών εργαζομένων και δεν καλύπτουν τις ανάγκες που ορίζουν οι μετακινήσεις των γυναικών.

Επίσης, υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες στον τρόπο χρήσης και την πρόσβαση στα δημόσια και ιδιωτικά μέσα μεταφοράς, με τις γυναίκες να χρησιμοποιούν περισσότερο τα δημόσια μέσα μεταφοράς. Συνεπώς, οι γυναίκες επωφελούνται περισσότερο από τις βελτιώσεις όσον αφορά στη διαθεσιμότητα και την εύρυθμη λειτουργία των δημοσίων μέσων μεταφοράς.

Η μετακίνηση των πολιτών στην ΠΕΑΑ με τα μέσα μεταφοράς παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες: έλλειπες δίκτυο, μεγάλη γεωγραφική έκταση, άναρχη δόμηση, κ.α, Συνέπεια αυτού, η πρόσβαση σε δομές υποστήριξης ή στην εργασία να είναι δυνατή μονάχα με ιδιωτικό μεταφορικό μέσο.

² - Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών(ΘΣ: 7 του ΠΕΠ)

- έξυπνα συστήματα μετακίνησης, διαβίωσης και τοπικής διοίκησης στην πόλη (Smart Living, Smart Mobile Apps, Smart Local Government, Smart Building, Smart Energy, Smart & Eco Mobility κ.λπ.), ΠΣΕΕ
- Ενσωμάτωση ΤΠΕ στους τομείς που αναδεικνύονται από την ΠΣΕΕ (τουρισμός, πολιτισμός, εμπόριο, ενέργεια, αστικές μεταφορές. έξυπνες εφαρμογές κ.λπ.), στην ποιότητα ζωής και στη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής στις πόλεις (smart-cities, e-inclusion, social networks). Επιδιώκεται, επίσης, η ενίσχυση των ΜΜΕ για την ενσωμάτωση και χρήση ΤΠΕ στην ανάπτυξη και προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου. (ΘΣ: 2 ΠΕΠ)

Η ΠΕΑΑ δεσμεύεται να λαμβάνει υπόψη τις σχετικές ανάγκες κινητικότητας και τη συχνότητα χρήσης των μέσων συγκοινωνίας, ανδρών και γυναικών αντίστοιχα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων από αστικές και αγροτικές κοινότητες.

Στόχοι

- Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και ανάλογα με τα αποτελέσματα, δράσεις για την υποστήριξη γυναικών και ευάλωτων ομάδων πληθυσμού.

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις

1. Διερεύνηση αποτύπωσης των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους μετακινούνται οι άνδρες και οι γυναίκες και πώς χρησιμοποιούν τις συγκοινωνίες. Αντιμέτωπιση των αναγκών των γυναικών στη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς.
2. Αναβάθμιση των τοπικών δικτύων μεταφοράς σύμφωνα με τις ανάγκες των γυναικών (κυρίως των εργαζόμενων με παιδιά και εκείνων που θέλουν να μεταβούν σε δομές πρόνοιας).
3. Στάση κοντά στο σπίτι. Πρόκειται για δράση που αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση των φορέων λειτουργίας των ΜΜΜ στη λογική της βέλτιστης εξυπηρέτησης των εργαζομένων τις ώρες μη αιχμής.

Β) Περιβάλλον & Χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός

Οι γυναίκες στη χώρα μας παρουσιάζουν ιδιαίτερη ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος και η συμμετοχή τους είναι ουσιαστική, τόσο σε κοινωνικά κινήματα οικολογικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, όσο και σε κινήματα για ελεύθερους χώρους, για την προστασία των περιστατικών δασών, για τις ελεύθερες παραλίες. Σε νέες δράσεις όπως αυτή της ανακύκλωσης, οι γυναίκες συμβάλλουν ιδιαίτερα ως κατεξοχήν διαχειρίστριες του νοικοκυριού.

Στόχοι

- Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και αλλαγή νοοτροπίας των πολιτών με βασικά πεδία α) την εξοικονόμηση της ενέργειας και την ανακύκλωση υλικών, β) τους κινδύνους στη δημόσια υγεία από τη ρύπανση.
- Χωροταξικός σχεδιασμός και γυναίκα.

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις

1. Κέντρα Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης με ενεργή συμμετοχή γυναικών.
2. Υποστήριξη δράσεων Προστασίας του περιβάλλοντος και συνεργασία με γυναικείες οργανώσεις, εθελοντικές ομάδες και κινήσεις πολιτών.
3. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και προγραμμάτων εξοικονόμησης ενέργειας και ανακύκλωσης υλικών προσανατολισμένα στις γυναίκες, οι οποίες παίζουν σημαντικό ρόλο τόσο στη διαχείριση του σπιτιού όσο και στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών σε περιβαλλοντολογικά πρότυπα.³

³ - Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας και δράσεις αστικής αναζωογόνησης (ΘΣ: 4 ΠΕΠ)
- Δράσεις ανακύκλωσης υλικών (ΘΣ: 6 ΠΕΠ)

4. Ενέργειες ευαισθητοποίησης για την προστασία του περιβάλλοντος αξιοποιώντας μηνύματα που εκφράζουν τη φροντίδα για το περιβάλλον, αλλά και τη μέριμνα για το αύριο των παιδιών. Δράσεις ενημέρωσης για τις επιπτώσεις της χρόνιας ρύπανσης (εδάφους, υδάτων, ατμόσφαιρας) στη δημόσια υγεία και τις επιπτώσεις στην αναπαραγωγική υγεία των γυναικών, καθώς και στους τρόπους πρόληψης και προφύλαξης.
5. Δημιουργία άτυπου δικτύου μεταξύ τοπικών ομάδων της ΠΕΑΑ, εκπαιδευτικών φορέων και συλλόγων γυναικών με στόχο τη θέσπιση συνεχούς διαλόγου για τις επιπτώσεις του παραδοσιακού σχεδιασμού των πόλεων στη ζωή των γυναικών. Αναζήτηση τρόπων αντιμετώπισης των επιπτώσεων, αναδεικνύοντας το ρόλο των γυναικών στη διαχείριση του περιβάλλοντος της γειτονιάς.⁴

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ

Μέτρο 1: Πρόληψη και Αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών

Στόχοι

- Δικτύωση με τις δομές της ΓΓΙΦ για την έμφυλη βία και δημιουργία Συμβουλευτικού Κέντρου στην ΠΕΑΑ. Ανάδειξη του φαινομένου στην περιοχή.
- Λήψη μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.
- Συντονισμός εμπλεκόμενων φορέων και δράσεων σε επίπεδο ΠΕΑΑ.
- Θεματικά πεδία: Ενδοοικογενειακή βία, βία μεταξύ ερωτικών συντρόφων, εκφοβισμός, βία κατά ηλικιωμένων γυναικών, βία κατά των γυναικών με αναπηρία, trafficking.

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις

1. Συμβουλευτικό κέντρο ενάντια στη βία κατά των γυναικών. Υποστήριξη των γυναικών θυμάτων βίας ή/και πολλαπλών διακρίσεων (ψυχο-κοινωνική και νομική στήριξη, εργασιακή συμβουλευτική- δικτύωση με αρμόδιους φορείς)
2. Δράσεις στους προσφυγικούς καταυλισμούς της ΠΕΑΑ.
3. Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης (Άξονας 4, Μέτρο 3)

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΖΩΗΣ

Στόχοι

- Ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.
- Ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών στην κοινωνική οικονομία.
- Βελτίωση της θέσης των γυναικών στον αγροτικό τομέα.

⁴ Μέσα από τις διαδικασίες του συμμετοχικού σχεδιασμού που μπορεί να προκύψει από τις ενέργειες της διαβούλευσης, λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές ανάγκες και επιθυμίες δημοτών/δημοτισσών, αναδεικνύοντας έτσι τη βαθιά γνώση των γυναικών για τα θέματα του χώρου τους και της γειτονιάς τους.

- Ενθάρρυνση της χρήσης ΤΠΕ.
- Συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.

Μέτρο 1: Ενίσχυση του ρόλου της γυναίκας στις τοπικές οικονομίες.

Η εξάλειψη των υφιστάμενων ανισοτήτων μεταξύ γυναικών και ανδρών μέσω πολιτικών για την ισότητα των φύλων μπορεί να θεωρηθεί παράγοντας ώθησης της ανάπτυξης και όχι κόστος για την κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται να σχεδιαστούν παρεμβάσεις που στοχεύουν αφενός στη μείωση της ανεργίας των γυναικών και αφετέρου στην ενίσχυση της θέσης των απασχολούμενων γυναικών. Οι παρεμβάσεις αυτές θα περιλαμβάνουν δράσεις:

- Α) για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, με δύο συνιστώσες: Τη δημιουργία σχημάτων Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) σε στόχο την ενασχόληση των γυναικών με τις προτεινόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες, αλλά και μέσω της λειτουργίας **ΚΟΙΝΣΕΠ που αποσκοπούν στην προώθηση πολιτικών ισότητας στις τοπικές κοινωνίες.**⁵
- Β) ανάδειξης του ρόλου της γυναίκας στον πρωτογενή τομέα παραγωγής⁶.

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις:

1. Δημιουργία ΚΟΙΝΣΕΠ με στόχο την προώθηση της ευρωπαϊκής χάρτας για την ισότητα των φύλων στις τοπικές κοινωνίες (*ενθάρρυνση της γυναικείας επιχειρηματικότητας και η στήριξη των γυναικών που αντιμετωπίζουν πολλαπλές διακρίσεις σε τοπικό επίπεδο*). Στόχος, η δημιουργία συστάδων κοινωνικής οικονομίας με ιδιαίτερη στόχευση σε ζητήματα ισότητας που θα πραγματοποιούν δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών και θα λειτουργούν ως πυρήνες γυναικείας κοινωνικής επιχειρηματικότητας (*σύνδεση κοινωνικών παροχών με την εργασιακή ένταξη*).⁷

⁵ Οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί -και γενικότερα τα συνεταιριστικά εγχειρήματα- λειτουργούν με τη λογική της αντιμετώπισης των τοπικών κοινωνικο-οικονομικών προκλήσεων μέσω συνεργασιών ώστε να παραχθεί συλλογικό και κατ' επέκταση κοινωνικό όφελος. Ιστορικά, η ικανοποίηση των τοπικών αναγκών αποτελούσε πάντα την αιτία ίδρυσης των συνεταιρισμών- ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής δυσπραγίας. Στην περίπτωση της ισότητας, το κοινωνικό όφελος που θα προάγουν οι ΚΟΙΝΣΕΠ θα μπορούσε να συνιστά την ίδια την προώθηση της ισότητας των φύλων. Είναι επομένως σημαντικό να εμπλακούν στις δράσεις που προτείνονται συνεταιριστικά σχήματα (και με απαραίτητη τη συμμετοχή ανδρών σε αυτά). Η εμπειρία μας έχει δείξει ότι για να δημιουργηθούν πυρήνες προώθησης της ισότητας, πρέπει να βασιστούμε στους κοινωνικούς και αλληλέγγυους φορείς και να τους δώσουμε ρόλο- με άλλα λόγια οι γυναίκες (κυρίως) της κάθε περιοχής επιβάλλεται να αναλάβουν τις δράσεις ισότητας. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνουμε την ενασχόληση με τον χώρο που μας απασχολεί ατόμων που ενδιαφέρονται πραγματικά, που επιζητούν την επιμόρφωση και συμβάλλουν στη βιωσιμότητα δομών και δράσεων. Στο πλαίσιο αυτό προωθείται ιδιαίτερα η απασχόληση και οποιαδήποτε δράση ενάντια στον αποκλεισμό κοινωνικών ομάδων πληθυσμού.

⁶ Σημειώνεται ότι η συγκεκριμένη στοχοθεσία μπορεί να συνδεθεί και με την ανάδειξη του ρόλου της γυναίκας στην προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων κάθε περιοχής- βλέπε δράση περί άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

⁷ - δημιουργία νέων και βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, οι οποίες επιδιώκεται να προέλθουν από πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα, ενώ θα συνδυασθούν πρωτοβουλίες του κοινωνικού τομέα (ΘΣ 9).

2. Παρότρυνση για τη δημιουργία γυναικείων αγροτικών συνεταιρισμών (και άλλων σχημάτων από ομάδες γυναικών- ΚΟΙΝΣΕΠ) με έδρα την ΠΕΑΑ. Προώθηση της εξωστρέφειας μέσα από δικτυώσεις και συνεργασίες. Αξιοποίηση του ΠΑΑ (κατάρτιση, χρηματοδότηση) σε συνεργασία με την Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της ΠΕΑΑ.⁸
[μεσοπρόθεσμα: *cluster γυναικείας δημιουργίας στην ΠΕΑΑ- ο ρόλος του φόρουμ*]
3. Παροχή συμβουλευτικής, νομικής και εκπαιδευτικής υποστήριξης. Σχεδιασμός/ προώθηση επιμορφωτικών δράσεων σε θέματα νέων τεχνολογιών και κοινωνικής οικονομίας. Ενημέρωση για δυνατότητες ανάπτυξης και για τις διάφορες χρηματοδοτήσεις αγροτικών, τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων (μέσω του συμβουλευτικού κέντρου ή σε ορισμένους Δήμους).
4. Ενθάρρυνση της ανάπτυξης ή διαφοροποίησης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών από γυναίκες (είτε αυτόνομα είτε συνεργαζόμενες μεταξύ τους) σε τομείς όπως: υφαντήρια, παραγωγή και διάθεση παραδοσιακών προϊόντων, κατασκευή κεραμικών ειδών και κατασκευή κοσμημάτων.
5. Στήριξη κοινωνικών δράσεων και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας διοχετεύοντας μικροπιστώσεις-αναθέσεις, στο πλαίσιο της υφιστάμενης νομοθεσίας, (π.χ. ανάθεση διοργάνωσης catering σε γυναικείους συνεταιρισμούς- σε συνεργασία με τους Δήμους- *κοινωνικά υπεύθυνες συμβάσεις ή συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς*).
6. Διοργάνωση εκθέσεων και εκδηλώσεων για την προβολή των προϊόντων και δραστηριοτήτων των γυναικείων επιχειρήσεων και συνεταιρισμών.

Μέτρο 2: Ισότητα στην εργασία

Στόχοι

- Από-οικογενειοποίηση της φροντίδας. Η φροντίδα παιδιών και ηλικιωμένων βαραίνει την οικογένεια και κυρίως τη γυναίκα. Με αποτέλεσμα να την απομακρύνει από την αγορά εργασίας, και να δυσκολεύει την απόφαση για απόκτηση τέκνων.
- Στήριξη της γυναικείας εργασίας ώστε να πάψει να αντιμετωπίζεται ως συμπληρωματική της ανδρικής.

-
- ανάπτυξη δεσμών & συνεργιών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας με στόχο την ευαισθητοποίηση & διευκόλυνση των επιχειρήσεων στην ανάληψη επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, στους τομείς της ΠΣΕΕ. Θα χρησιμοποιηθούν εργαλεία δικτύωσης (networking), δημιουργίας συνεργατικών μηχανισμών (clustering), δημιουργίας νέων ή/και στήριξης υφιστάμενων θερμοκοιτίδων κ.λπ. (ΘΣ: 1 ΠΕΠ)
 - Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης (ΘΣ: 8 ΠΕΠ)

- ⁸ - ενίσχυση της επιχειρηματικότητας (start-ups) και της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε αυτές, ώστε να καταστούν περισσότερο εξωστρεφείς και ανταγωνιστικές, ιδίως στους τομείς που θα αναδείξει η ΠΣΕΕ. (ΘΣ: 8 ΠΕΠ)
- Στο πλαίσιο του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 επιδιώκεται η προώθηση της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ μέσω δράσεων και εργαλείων ενίσχυσης της εξωστρέφειας και της συνεργασίας των επιχειρήσεων, καθώς και της διευκόλυνσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, ιδίως στους τομείς εστίασης που αναδεικνύονται από την ΠΣΕΕ.
 - Η επιχειρηματικότητα στην ενέργεια και στο περιβάλλον προωθείται μέσω του Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ), ενώ η επιχειρηματικότητα στον αγροδιατροφικό τομέα της Περιφέρειας θα προωθηθεί σε συνδυασμό με παρεμβάσεις του Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΘΣ: 3 ΠΕΠ)

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις

1. Συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή/ιδιωτική ζωή- από-οικογενειοποίηση της φροντίδας. Παροχή υπηρεσιών φύλαξης και δημιουργικής απασχόλησης παιδιών ώστε να διευκολυνθεί η εργαζόμενη γυναίκα (σε συνεργασία με του Δήμους).
2. Προώθηση καμπάνιας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τη σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας *(η δράση συνδέεται άμεσα με την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών- δράση του ΣΚ και των Δήμων)*. Εκστρατείες ενημέρωσης εργαζομένων και επιχειρήσεων με θέμα την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών.
3. Ενημέρωση πολιτών και διοργάνωση εκδηλώσεων για την αλλαγή στερεοτύπων ως προς τον επαγγελματικό προσανατολισμό και υποστήριξη της διεύρυνσης του φάσματος των επαγγελματικών επιλογών τόσο των γυναικών, όσο και των ανδρών, για τη σταδιακή μείωση του επαγγελματικού διαχωρισμού.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ**Στόχοι**

- Προώθηση της ισότητας των φύλων στη Δια Βίου Μάθηση και στην άτυπη εκπαίδευση.
- Προώθηση της ισότητας των φύλων στην πολιτιστική δημιουργία.
- Προώθηση της ισότητας των φύλων στον αθλητισμό.
- Δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και καλλιέργειας συνείδησης που να προωθούν την ισότητα των φύλων *(αναφέρεται σε όλα τα θεματικά πεδία)*.

Δράσεις βελτίωσης των επαγγελματικών δεξιοτήτων των γυναικών και ανανέωσης των γνώσεών τους, ώστε να διευκολυνθεί η προσαρμογή τους στις νέες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Θα προωθηθούν δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας με έμφαση στις νέες γυναίκες, οι οποίες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα προβλήματα ανεργίας και θα στηριχθούν οι επιχειρηματικές τους δράσεις ιδιαίτερα σε τομείς που προωθούν την πράσινη ανάπτυξη, καθώς επίσης και τις υπηρεσίες σε πολιτιστικούς και κοινωνικούς τομείς.

Μέτρο 1: Εκπαίδευση, κατάρτιση και Δια βίου μάθηση**Στόχοι**

- προώθηση της ισότητας των φύλων στις βασικές πολιτικές προτεραιότητες της εκπαίδευσης, διασφαλίζοντας την ισότιμη πρόσβαση των φύλων στη μόρφωση και διευκολύνοντας την πρόσβαση των γυναικών στη διά βίου μάθηση και την κατάρτιση, καθώς επίσης και στην επιστήμη και την τεχνολογία.
- παροχή προγραμμάτων ανάπτυξης επαγγελματικών δεξιοτήτων για την απελευθέρωση των δυνατοτήτων των γυναικών και την επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις:

1. Δράσεις κατάρτισης και επιμόρφωσης. Ανάπτυξη δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού—προσβασιμότητα γυναικών σε δράσεις επιμόρφωσης και κατάρτισης. (Πληροφορική,

Δημιουργική Οικονομία, αγροδιατροφικός τομέας). Αξιοποίηση του ΠΑΑ και άλλων μορφών χρηματοδότησης.

2. Οργάνωση Σχολών Γονέων με θεματολογία την ισότητα των φύλων και την εξάλειψη των στερεοτύπων και διακρίσεων μέσα στην οικογένεια.
3. Εκπαιδευτικές δράσεις ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό (με στόχευση στην τρίτη ηλικία).

Μέτρο 2: Πολιτισμός, Αθλητισμός

Στόχοι

- Προβολή και προώθηση της γυναικείας δημιουργίας και ψυχαγωγικές δράσεις που προωθούν την ισότητα των φύλων.
- Συνεργασία με κοινωνικούς φορείς και συλλόγους για τη στήριξη πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων που θα έχουν ως στόχο την επαφή των γυναικών τόσο με το σύγχρονο πολιτισμό, όσο και με τις αθλητικές δραστηριότητες. Δημιουργία δικτύων και ανάπτυξη συνεργασιών με την κοινωνία των πολιτών για διοργάνωση και υποστήριξη πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων. *[μεσοπρόθεσμα: cluster πολιτισμού στην ΠΕΑΑ]*

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις

1. Ειδικά προγράμματα παρακολούθησης συναυλιών, μουσικών και θεατρικών παραστάσεων ή άλλων μορφών τέχνης για γυναίκες, καθώς επίσης και για γυναίκες με αναπηρία.
2. Ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής και της θέσης της γυναίκας στις τοπικές κοινότητες.⁹
3. Οργάνωση εκδηλώσεων που στοχεύουν στην προώθηση του τοπικού πολιτισμού.
4. Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού με έμφαση στο φύλο, π.χ. έργα από γυναίκες δημιουργούς, γυναικεία οπτική στην καλλιτεχνική δημιουργία, γυναικεία παράδοση στη λαϊκή χειροτεχνία, τέχνη στην καθημερινή ζωή των γυναικών, η τέχνη ως εργαλείο εκπαίδευσης, κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής κινητοποίησης.
5. Υλοποίηση Προγραμμάτων Κατάρτισης γυναικών σε θέματα σύγχρονου πολιτισμού και πολιτιστικού τουρισμού, αγροτικού πολιτισμού, λαϊκής τέχνης, αναβίωσης παραδοσιακών επαγγελματικών ειδικοτήτων με πολιτιστική αξία με έμφαση στις ειδικότητες εκείνες στις οποίες οι γυναίκες υπο-εκπροσωπούνται. *(παράλληλα με τη δράση #2)*
6. Ειδικά προγράμματα άθλησης γυναικών και γυναικών με αναπηρία με παράλληλη δυνατότητα φύλαξης παιδιών. Στήριξη εργαζόμενης γυναίκας. *(παράλληλα με το μέτρο 2 του άξονα 3-συνεργασία με τα αθλητικά σωματεία)*

⁹ Σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της ΠΕΑΑ και τη Διεύθυνση Νεώτερου Πολιτιστικού Αποθέματος και Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς/ Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτισμικών Θεμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού.

Μέτρο 3: Δράσεις ενημέρωσης & ευαισθητοποίησης για θέματα ισότητας των φύλων**Στόχοι**

- Επιμόρφωση στελεχών και ενημέρωση/ευαισθητοποίηση πολιτών ώστε να καλλιεργηθεί συνείδηση που να προωθεί την ισότητα των φύλων στις τοπικές κοινότητες (αναφέρεται σε όλα τα θεματικά πεδία).
- Υλοποίηση προγραμμάτων που καταπολεμούν τις στερεοτυπικές νοοτροπίες και πρακτικές.

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις

1. Προώθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης των στελεχών της Περιφέρειας και των Δήμων στα ζητήματα ισότητας των φύλων (σε όσους τομείς είναι δυνατό).
2. Επιμόρφωση των στελεχών της Περιφέρειας σε θέματα βίας κατά των γυναικών (ενδο-οικογενειακή βία, βιασμός, trafficking κ.λπ.), καθώς και σχετικές δράσεις ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης στο ευρύ κοινό.
3. Διοργάνωση ή/και συμμετοχή σε καμπάνιες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης κοινού αναφορικά με τα θέματα της ισότητας και των έμφυλων διακρίσεων. **(Σχολεία- Α'βάθμια & Β'βάθμια, γονείς, πολίτες).**
4. Δράσεις για ενημέρωση/ ευαισθητοποίηση του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού των περιφερειακών/ τοπικών μονάδων υγείας στα θέματα πρόληψης και υγείας με την οπτική του φύλου.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5: ΥΓΕΙΑ**Μέτρο 1: Δράσεις ενημέρωσης & πρόληψης σε θέματα υγείας****Στόχος**

- Δράσεις ενημέρωσης και πρόληψης σε θέματα υγείας.

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις

1. Δωρεάν τακτική εξέταση Μαστογραφίας, Κλινικής Εξέτασης και Υπερηχογραφήματος μαστού καθώς και Test-Pap για όλο το γυναικείο πληθυσμό. Προγράμματα εκπαίδευσης γυναικών, ώστε να πραγματοποιούν σωστά την αυτοψηλάφηση μαστού. Δράσεις ενημέρωσης για την ανάγκη πρόληψης.
2. Δωρεάν προγράμματα μέτρησης της οστεοπόρωσης στις γυναίκες ηλικίας πάνω από 45 χρονών. Επέκταση του προγράμματος ελέγχου οστεοπόρωσης και σε όλες τις γυναίκες που εμφανίζουν κλινική φάση ανεξαρτήτως ηλικίας.
3. Δράσεις ενημέρωσης για τον μητρικό θηλασμό. Εκστρατεία για τη δημιουργία χώρων θηλασμού σε κτίρια συνάθροισης κοινού (αεροδρόμιο, υπηρεσίες, εμπορικά, κτλ.)

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 6: ΙΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ & ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΠΕΑΑ

Στόχοι

- Ισότιμη συμμετοχή των γυναικών σε όλα τα πεδία της δημόσιας και επαγγελματικής ζωής και σε θέσεις λήψης αποφάσεων στην τοπική/περιφερειακή αυτοδιοίκηση.
- Πολιτικές για την ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών στις εκλογές.
- Ενδυνάμωση και των δεξιοτήτων των γυναικών, για να συμμετέχουν ενεργά στα κέντρα λήψης αποφάσεων και σε ηγετικές θέσεις.
- Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της ΠΕΑΑ και συμμετοχή των γυναικών στη δημόσια ζωή και στα κέντρα λήψης αποφάσεων. (Μέτρο 2)

Μέτρο 1: Συμμετοχή των γυναικών στη δημόσια ζωή.

Η ένταξη της διάστασης του φύλου είναι σημαντικό να ενισχυθεί μέσω της επιμόρφωσης και της δημιουργίας ικανοτήτων για όσους/ες συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, με στόχο την αποτελεσματικότερη χρήση του εν λόγω μέσου για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές και δράσεις.

Η ανάπτυξη στατιστικών και δεικτών για τα φύλα, βάσει των υφιστάμενων στοιχείων, αλλά και η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην ανάλυση των πολιτικών, καθώς και η καλύτερη γνώση και κατανόηση των θεμάτων των φύλων, αυξάνει την ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών/ δομών και της ευρύτερης κοινότητας, βελτιώνει την παρακολούθηση της εφαρμογής πολιτικών και συμβάλλει στην αποτελεσματικότερο σχεδιασμό νέων πολιτικών.

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και των πολιτών ως προς την ανάγκη της ίσης εκπροσώπησης των δύο φύλων στην πολιτική ζωή και στα κέντρα λήψης αποφάσεων, κρίνεται αναγκαία. Ο στόχος αυτός αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα εάν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η κοινωνικοοικονομική κρίση λειτουργεί ανασταλτικά ως προς την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κοινά και ενισχύει τις στερεοτυπικές αντιλήψεις για το φύλο.

Στόχοι

- Ενθάρρυνση συμμετοχής γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων.
- Προώθηση και εφαρμογή της αρχής της ισόρροπης αντιπροσώπευσης στην εκλογή των συλλογικών οργάνων της αυτοδιοίκησης.
- Επίτευξη μέγιστης δυνατής συμμετοχής των γυναικών στα Δημοτικά και Τοπικά Συμβούλια της ΠΕΑΑ.
- Εξάλειψη στερεοτύπων αναφορικά με το ρόλο της γυναίκας στη δημόσια ζωή.
- Συμφωνία δημοτικών παρατάξεων για εφαρμογή πιο προωθημένης αναλογίας.

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις

1. Διοργάνωση καμπάνιας ευαισθητοποίησης για τη συμμετοχή γυναικών στις εκλογές.
2. Τήρηση ελάχιστης ποσόστωσης στη συμμετοχή γυναικών και ανδρών στα αιρετά όργανα, στις επιτροπές και στις ανώτερες διοικητικές θέσεις της ΠΕΑΑ.

3. Τα ωράρια των περιφερειακών/δημοτικών συμβουλίων και των περιφερειακών/δημοτικών επιτροπών να επιτρέπουν σε όλους/ες τους/τις αιρετούς/τές αντιπροσώπους να συμμετέχουν.
4. Λειτουργία δομών κοινωνικής φροντίδας παράλληλα με τις συνεδριάσεις των περιφερειακών/δημοτικών οργάνων.

Μέτρο 2: Ένταξη της οπτικής του φύλου στις πολιτικές και στη λειτουργία της ΠΕΑΑ και των Δήμων της ΠΕΑΑ.

Στόχοι

- Δημόσια δέσμευση φορέων για την ισότητα των φύλων.
- Ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών και εθνικών στρατηγικών για της ουσιαστική Ισότητα των Φύλων στην περιφερειακή και στις τοπικές στρατηγικές. Προώθηση του συνόλου των δεσμεύσεων που απορρέουν από την Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης που έχουν συνυπογράψει την Ευρωπαϊκή Χάρτα.
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των υπηρεσιών της ΠΕΑΑ, των Δήμων που την αποτελούν καθώς και των νομικών τους προσώπων.
- Ενεργοποίηση των Δήμων της ΠΕΑΑ που δεν έχουν λάβει μέτρα για την ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου προς αυτήν την κατεύθυνση.
- Ενίσχυση κοινωνικού διαλόγου και διαβούλευσης με την κοινωνία των πολιτών, χωρίς καμία διάκριση.

Ενδεικτικές Παρεμβάσεις

1. Διοργάνωση ημερίδας με στελέχη υπηρεσιών με θέμα την Ευρωπαϊκή Χάρτα και τις αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των περιφερειακών και τοπικών αρχών. Ανοιχτές Παρουσιάσεις του σχεδίου δράσης για την ένταξη της ισότητας των φύλων σε δημόσιους χώρους/ εκθέσεις.
2. Φόρουμ καινοτομίας και πειραματισμού για την προώθηση της ισότητας των φύλων στην ΠΕΑΑ
Συμμετέχοντες στο φόρουμ

- Εκπρόσωποι της Περιφερειακής Ενότητας (*περιφερειακοί/ές σύμβουλοι, διεύθυνση κοινωνικής μέριμνας/ τμήμα κοινωνικής αλληλεγγύης*), των ΔΕΠΙΣ, των τοπικών κοινωνικών φορέων (τακτικά μέλη) και

- εκπρόσωποι της ΠΕΠΙΣ, της ΚΕΔΕ, της ΓΓΙΦ και διάφορων προσκεκλημένων ανά περίπτωση (μη τακτικά μέλη).

Από τη λειτουργία του φόρουμ θα προκύπτει:

- ✓ Προώθηση της ισότητας σε όλη την ΠΕ και ενθάρρυνση των Δήμων για συμμετοχή στο πρόγραμμα,
- ✓ Δημιουργία ομάδων εργασίας (συνεργασία δήμων- κοινωνικών φορέων) για το σχεδιασμό των δράσεων. Προσπάθεια για συλλογική αντιμετώπιση των δυσκολιών (σχέδια δράσης, χρηματοδότηση, υλοποίηση, αξιολόγηση, κ.α.).
- ✓ Κοινές δράσεις και διεύρυνση του πεδίου δραστηριοτήτων. Οργάνωση κάθετων δράσεων που θα καλύπτουν αρκετούς δήμους.
- ✓ Αποτύπωση της κατάστασης και των αναγκών,

- ✓ Αξιολόγηση δράσεων και αντίκτυπος στην τοπική κοινωνία
- ✓ Συνεργασία με τις υπηρεσιακές μονάδες της περιφέρειας (π.χ. με τη Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής), με άλλες δημόσιες υπηρεσίες (π.χ. με τη Διεύθυνση Αβάθμιας & Ββάθμιας Εκπαίδευσης) και με κοινωνικούς φορείς για την οργάνωση δράσεων.

Το φόρουμ θα προωθεί τον κοινωνικό διάλογο και θα συντονίζει τις δράσεις σε επίπεδο ΠΕΑΑ.

3. Δημιουργία ενημερωτικής ενότητας για την ισότητα των φύλων στην ιστοσελίδα της ΠΕΑΑ - αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.